लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मधुवन नगरपालिका, बर्दिया

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

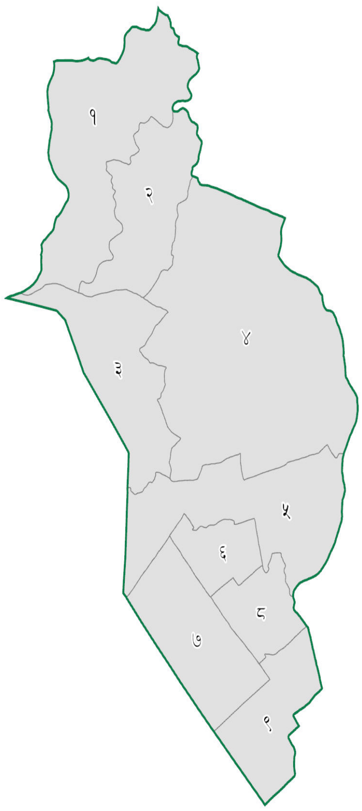

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

मधुवन नगरपालिका, बर्दिया

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-९

च.न.:FAR/2080-81/LOC/614

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री प्रमुखज्यू,
मधुवन नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
बर्दिया।

कैफियतसहितको राय

हामीले यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण,स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी हरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ती र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन,बजेट तुलनात्मक विवरण,स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरुपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. नगरपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सूत्र) प्रयोगमा रहेको छ। पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म. ले. प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.२१ करोड ५० लाख १ हजार ,एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु. १ करोड ५० लाख ११ हजार र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् कार्यक्रमको रु. १ लाख ७४ हजार समेत गरी रु. २३ करोड १ लाख ८६ हजार समावेश गरेको छैन।

२. नगरपालिकाको रु. १ अर्व ६४ करोड ४ लाख ५८ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रू. ३ करोड ९७ लाख २४ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो सम्बन्धमा रु. ६ लाख ३० हजारको प्रतिक्रिया उपर कारबाही भई प्रतिक्रियाबाट थप रु. ३५ लाख १७ हजार समेत बाँकी बेरुजु रु. ४ करोड २६ लाख ११ हजारमध्ये असुल गर्नुपर्ने रू. ९७ लाख ३९ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.१४ लाख ५२ हजार र नियमित गर्नुपर्ने रु. ३ करोड १४ लाख २० हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु. २१ करोड ८७ लाख ७० हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु. २६ करोड १३ लाख ८१ हजार रहेको छ।बेरुजु वर्गीकरण,

अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने मधुवन नगरपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यो नगरपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी मधुवन नगरपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। नगरकार्यपालिका, नगरपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(नारायण एम.सी.)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
८५	६८	३,९७,२४,७३२	०	४	६,३०,६३७	३५,१७,८५९	८५	६४	४,२६,११,९५२	९७,३८,९८६	३,१४,२०,४५७	१४,५२,५११	०	०	३,२८,७२,९६८	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
बर्दिया	२१,८७,७०,०००	०	०	२१,८७,७०,०००	०	४,२६,११,९५२	२६,१३,८१,९५२

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	५८.३	राजस्व उठ्न बाँकी	३,८७,६५०
२	२०८०/८१	५७.१	आन्तरिक राजस्व तर्फ	२,४२,९८७
जम्मा				६,३०,६३७

लेखापरीक्षण बक्यौताको विवरण

कार्यालय कोड	कार्यालयको नाम
विगतको लेखापरीक्षण बक्यौता नरहेको।	

(८०५५८४०५३०० - मधुवन नगरपालिका, बर्दिया)

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यस मधुवन नगरपालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता,सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु नगरपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस नगरपालिका अन्तर्गत ९ वडा, ५० सभा सदस्य, १२९.७३ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा ५८३४६ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।५।१४ देखि २०८१।६।१२ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- नगरपालिकाको आय -व्यय तर्फ रु. १ अर्व ६४ करोड ४ लाख ५८ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को बिष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ९१४५२९। असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	विभिन्न कर्मचारीहरुलाई बढी भुक्तानी भएको रकम स्थानीय सञ्चित कोषमा २०८१।६।२ र ६।४ मा दाखिला गरेको छ ।	४२६०२६
२	आन्तरिक आय ठेक्काको रकम विभिन्न फर्मबाट असुल गरी २०८१।५।१९ गते सुत्रको राजस्व पोर्टलबाट दाखिला गरेको	४८८५०३

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय विवरण**

२.१ फरक जिम्मेवारी - पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ । पालिकाको गतवर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनअनुसार रु.८८८०७६४०। मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु.८८३५१७४०.८० जिम्मेवारी सारेको छ । जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रु.४५५८९९.२ ।घटि जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा कार्यालयले गत बर्षको अन्तमा विविध कोष खातामा रु १०२८८९३।७५ रहेकोमा यस बर्ष सो रकम अल्या गर्नुपर्नेमा रु५७२९९४। मात्र अल्या गरेकोमा मिति २०८०।४।१५ गते रु ४५५८९९।२ खर्च जनाई सके पछि जिम्मेवारी सारेकोले कार्यालयले मौज्दात अल्या गरेरमात्र खर्च गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२.२ **फरक हिसाब** – यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यसवर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	५९४६२०६२.८	५६१३६३२०७.९८	५५३०३५८१७.३९	६७७७८१२३.१२
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	८८१४८२५०.	६१७७२८७८६.७१	६११४७६२१५.१४	९४४००८२१.३७
फरक	-२८६८६१८७.२	-५६३६५५७८.७३	-५८४४०३९७.७५	-२६६२२६९८.२५

२.३ वित्तीय विवरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको NPSAS based ढाँचामा लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । कार्यालयले आफ्ना सबै कारोबारलाई सुत्र प्रणाली मार्फत गरेर सो को NPSAS based ढाँचामा लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्नेमा पालिकाले उपलव्ध गराएको सुत्र प्रणाली अनुसारको वित्तीय विवरण सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

- सुत्र प्रणाली प्राप्ति भुक्तानी हिसाब अनुसार पालिकाको यस वर्षको कूल प्राप्ति रु. ५६,४७,४७,०९७.७१ मा कूल भुक्तानी रु. ५५,३०,३५,८१७.३९ घटाएर बाँकी रहेको रकममा गत वर्षको जिम्मेवारी (धरौटी र संचित कोष) रु.८८३५१७४०.८० जोड्दा

वर्षान्तको बाँकी प्राप्ति भुक्तानी हिसाब अनुसार रु.१०००६३०२१.२१ देखिन्छ । बैंक नगदी किताब अनुसार वर्षान्तको बाँकी रकम रु.७१५२३८२४.१२ रहेको देखिन्छ । हिसाव मिलान गरी पेश गर्नुपर्ने ।

पालिकाले सुत्र प्रणालीको प्राप्ति भुक्तानी हिसाबमा CGAS तर्फको सामाजिक सुरक्षाबापतको निकाशा/ खर्च रु.२१५०००९२९।, एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकासतर्फ रु.१५०११२९७। र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (विशेष कार्यक्रम समेत) को रु.१७४७५६। गरी कूल रु.२३०१८६९८२ समावेश गरेको छैन ।

तोकिए बमोजिमका वित्तीय विवरणहरु तथा खाताहरु अद्यावधिक गरी आय र व्ययको वास्तविक स्थिति देखिने गरी लेखांकन गर्नुपर्दछ ।

३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

३.१ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्नेमा लागु गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरू तपशिल वमोजिम रहेका छन ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभूत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन,

• पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसूची १४ वमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन,

• • पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाइएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष सञ्चालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन,

• कार्यालयको श्रेष्ता र बैंकबीचको हिसाव फरक परे वा नपरेको सम्बन्धमा बैंक हिसाव मिलान विवरण तयार नगरेको कारण हिसाव मिलान भए नभएको सम्बन्धमा यकीन गर्न सकिएन,

• अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाइएन,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखी रहेको पाइयो,

• पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाइयो,

• वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामान अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक गरेको पाइएन,तथा जिन्सी निरीक्षण समेत गरेको देखिएन ।

• साना तथा ठूला सबै निर्माण कार्यको नापी किताब कम्प्यूटरबाट तयार गरिएको लुजसिटमा भरी भुक्तानीको लेखासाथ राख्ने गरेको छ । कतिपय निर्माण कार्यलाई थप निरन्तरता दिन वा अन्य कारणले पछि पनि पुनरावलोकन गर्न पर्ने भएकोले आवश्यक परेको समयमा उपलब्ध हुन सक्ने गरी संस्थागत स्मृतिको लागि डिजिटलाईज गरी वा अन्य तवरले सुरक्षित राख्न आवश्यक देखिन्छ,

• कतिपय सडक तथा कुलो÷नहर निर्माण तथा मर्मतमा सो स्थानको चेनेज नं. उल्लेख गर्ने नगरेबाट एकै कार्यको लागि दोहोरो भुक्तानी हुनसक्ने र निर्माणस्थलको अनुगमन निरीक्षणमा द्विविधा हुने भएकोले जुनसुकै समयमा पनि निर्माणस्थलको पहिचान हुने गरी चेनेज लगायतका संकेतहरूलाई अनिवार्य गर्नुपर्दछ,

• जुनसुकै निर्माणकार्य, मालसामान, परामर्श सेवा वा अन्य सेवा खरिदको लागि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले निर्माण तथा सेवा सम्बन्धी कार्यको लागत अनुमान तयार गरेको भए तापनि लागत अनुमान वेगर फर्निचर, कार्यालय सामान, कम्प्यूटर आदि खरिद गरेको देखिन्छ,

• जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाइएन,

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरी निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको पाइएन,

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद बील भर्पाइहरूमा सिलसिलेवार नम्वर राखी कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाइएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ खरिद अनुसार गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाइएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्यूनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाइएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा वनाएको पाइएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन,

• सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय–व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको पाइएन,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालिन योजना तयार नगरेको,

• सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ को नियम १४ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरूको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाइएन,

• निजामती सेवा ऐन, २०४९ वमोजिम कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाइएन,

• पालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको पालिकामा कायम गरी नियमानुसार पेश्की फस्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा यस पालिकामा समाहित भएका साबिकका विषयगत कार्यालयको बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख पालिकाले यकीन गरी अध्यावधिक गरेको छैन,

• पालिकाले चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरू समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था अनुसार पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार गर्नुपर्ने भनी गत विगतको प्रतिवेदनमा उल्लेख भए पनि सो व्यवस्थाको कार्यान्वयन भएको पाइएन,

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रभावकारी बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउनु पर्दछ।

३.२

आन्तरिक लेखापरीक्षण - स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा प्रत्येक चौमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । तर नगरपालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३.३ बेरुजु लगतः बेरुजु लगतका लागि मलेप फारामको व्यवस्था गरिएको छ । म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका म. ले. प. फाराम मध्ये कार्यालयसँग सम्बन्धित म. ले. प. फाराम ८०१ बेरुजु लगत, म. ले. प. फाराम ८०२ बेरुजुको कार्यालयगत प्रतिवेदन, म. ले. प. फाराम ८०३ – बेरुजुको केन्द्रिय कार्यालयगत लगत, म. ले. प. फाराम ८०४ बेरुजुको कार्यालयगत केन्द्रिय प्रतिवेदन, म. ले. प. फाराम ८०५ सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख फाराम राखेको पाइएन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

३.४ **प्रतिवेदनः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पालिकाको कोषबाट खर्च भएको रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने आफ्नो आय र व्ययको विवरण प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय–व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय प्रदेश अर्थ मन्त्रालय मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त व्यवस्था बमोजिम प्रतिवेदन गरेको देखिएन । ऐनको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

प्रगति प्रतिवेदनः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसूची २ बमेजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरी तोकिएको निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले नियमानुसार प्रगति विवरण बनाई तोकिएको ढाँचामा प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । तोकिएको ढाँचामा बार्षिक प्रगति विवरण तयार नगर्ने पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

३.५ भ्रमण खर्च लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन २०७५ तथा भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ बमोजिम पालिकाले कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको भ्रमण खर्चबापत यस वर्ष रु.१५३७३८९। खर्च गरेको देखिन्छ । भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम छन् ।

• अधिकांश भ्रमणको उद्देश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार नदेखिएको,

• नियमानुसार भ्रमण अभिलेख खाता आंशिकमात्र राख्ने गरेकाले पदाधिकारी तथा कर्मचारीको भ्रमण सम्बन्धी एकिकृत विवरण प्राप्त हुन नसकेको,

• भ्रमण पश्चात् तोकिए बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन पेश नगरी अधिकांश भ्रमणको भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको,

• कतिपय भ्रमणहरु पालिका वा कार्यालयसँग असम्बन्धित खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको,

• स्पष्ट प्रयोजन बेगर वडा अध्यक्ष सहितका पदाधिकारीको ७ दिनको भ्रमण आदेश स्वीकृत गरी भुक्तानी गर्ने गरेको,

अतः स्पष्ट प्रयोजन र उद्देश्य बेगर अधिकांश ७ दिनको समयावधी राखी भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेको अवस्थाबाट भ्रमण खर्च भुक्तानीमा दुरुपयोग हुने सम्भावना देखियो । कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा हुन सक्ने अनियमितता र दुरुपयोग नियन्त्रण गर्न भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४ बजेट तथा कार्यक्रम

४.१ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कनःस्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्क वेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वियनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

४.२ रकमान्तर- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्थानीय तहको कार्यपालिकाले स्वीकृत वार्षिक स्वीकृत बजेटको आधारमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा २५ प्रतिशतमा नबढाई रकमान्तर गर्न सक्ने उल्लेख छ । यो वर्ष पटके निर्णयबाट ८० वटा बजेट तथा कार्यक्रमबाट रु.४ करोड ३४ लाख २९ हजार घटाई विभिन्न ११६ योजना तथा कार्यक्रममा रु.४ करोड ३४ लाख २९ हजार बढाई अर्थात बजेट रु ७८ करोड ११ लाख ९१ हजारको ५.५६ प्रतिशत रकमान्तर भएको छ । कुनै शीर्षकलाई शुन्य पारेर त कुनै शीर्षकमा २५ प्रतिशत भन्दा माथि रकमान्तर गरेको देखिन्छ । यसले गर्दा कानुनको पालना भएको देखिएन । अतः योजनाको विस्तृत सर्भेक्षण तथा प्राथमिकता निर्धारण गरी बजेट तर्जुमा गरेर कार्यक्रम कार्यान्वियनमा कार्यालयले बिशेष ध्यान दिनुपर्दछ ।

४.३ आवधिक योजना – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको छैन । आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

बजेट सीमा निर्धारण समिति : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

४.४ योजना तथा वजेट कार्यान्वियन - यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन । साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको समेत छैन।

• त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	बजेट खर्च	प्रथम त्रैमासिक	दोस्रोत्रैमासिक	तेस्रोत्रैमासिक	चौथोत्रैमासिक	अषाढ महिना
१	पुँजीगत खर्चतर्फ	१५९२७७	४४८	५३०९२	१८४६९	८७२६७	
	जम्मा		०.२८	३३.३३	११.६०	५४.७९	०

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पूँजिगत तर्फ वार्षिक रु.१५ करोड ९२ लाख ७७ हजार खर्च/निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु.४ लाख ४८ हजार (०.२८ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु.५ करोड ३० लाख ९२ हजार । (३३.३३ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु.१ करोड ८४ लाख ६९ हजार (११.६० प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु.८ करोड ७२ लाख ६७ हजार । (५४.७९ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । बर्षान्तमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.१५९२७७६०१.७२ पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

• लक्ष्य प्रगति : कार्यालोलयले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतला्इ जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	यो वर्ष कुल कार्यक्रम	वार्षिक प्रगति स्थिति (रु हजारमा)			
		शून्य प्रगति कार्यक्रम	२५% सम्म प्रगति भएका कार्यक्रम	५०% सम्म प्रगति भएका कार्यक्रम	७५% सम्म प्रगति कार्यक्रम
९३६	९३६	२५०	१२०	२२५	३४१
रकम	७८११९२	२०८६५	१००१५३	१८७७८६	२८४६०१

४.५ **योजना प्राथमिकीकरण** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा निम्नाअनुसार ९ वटा वडाको लागि वडागत र पालिकास्तरका कुल २४९ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

								रु हजारमा		
रु. १ लाख सम्म		रु. १ लाख देखि २ लाखसम्म		रु. २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका		रु. ५लाख देखि १० लाखसम्मका		रु. १० लाखभन्दा बढीको		जम्मा
संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	
४१	२९१०	५२	८७४३	९१	३३९१५	३६	२८२४४	२९	१४२५९९	२१६४१३

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।त्यसैगरी यो वर्ष सभाले पारित गरेका उल्लेखित योजना मध्ये ९५ योजना कार्यान्वियन हुन सकेको देखिएन । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

४.६ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	**क्षेत्र**	**बजेट**	**खर्च**	**खर्च प्रतिशत**
				जम्मा खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	31783000	16504844	2.98
२	पूर्वाधार विकास	281265000	149038034	26.95
३	सामाजिक विकास	311876917	261719107	47.32
५	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	1470000	933060	0.17
६	अन्य कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	154796918	124840492	22.57
जम्मा		**781191835**	553035806	100

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४७.३२ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा ०.१७ प्रतिशत रहेको छ ।

५ संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

५.१ **तलवी प्रतिवेदनः** निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख २ वमोजिम तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले कर्मचारीहरूको तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी रू.२४७०५५८४। तलब खर्च लेखेको पाइयो । कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय समक्ष अनुरोध गरेको भए पनि तलबी प्रतिवेदन पारित हुन नसकेको भन्ने कार्यालयको भनाई रहेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

५.२

कर्मचारी व्यवस्था-स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन । पालिकाले उल्लेखित पदहरुमा बाहेक कर्मचारी करारमा नियुक्त गरी तलव भत्ता रु. **५६४६१९४।** भुक्तानी गरेको पाइयो । पालिकाले रिक्त पदको लागि लोकसेवा आयोगमा पदपूर्तिको लागि माग आकृति भरेर पठाएको (विवरण पेश भएन) नदेखिएकोले ऐनको व्यवस्था विपरीत कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

पद	कर्मचारी संख्या	समय अवधि	बार्षिक खर्च
प्राविधिक सहायक	३	२०८०/०८१ मंसिर - हाल सम्म	७१६५३४
अ हे ब	६	२०७६/०७७ - हाल सम्म	१७३९८८०
अ न मि	७	२०७६/०७७ – हाल सम्म	२०२९८६०
ल्याब असिसटेन्ट	४	२०७७/०७८ – हाल सम्म	११५९९२०
जम्मा			५६४६१९४

अनियमित भएको	५६,४६,१९४

५.३ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापनः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ ।पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ४७ जनाको दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित २९ जना स्थायी र ३ सेवा करार पदपूर्ति भएको देखिन्छ ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका अधिकृत शिक्षा (नवौं तह), सि डि ई, आलेप अधिकारी सहित १५ पदहरू रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरू यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

५.४ **स्थानीय भत्ताः** भ्रमण खर्च नियमावली,२०६४ को नियम ७ को उपनिमय ११ अनुसार सरकारी कामको सिलसिलामा भ्रमणमा रही दैनिक भ्रमण भत्ता उपभोग गर्ने पदाधिकारी वा कर्मचारीले दैनिक भत्ता उपभोग गरेको अवधिभर कुनै पनि किसिमका भत्ता नपाउने उल्लेख छ । यस पालिकामा स्थानीय कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी हुने गरेकोमा भ्रमण अवधिभरको कुनै पनि कर्मचारीहरुको नियमावली अनुसार भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा स्थानीय भत्ता कट्टा गरी भुक्तानी गर्नुपर्नेमा नगरी भुक्तानी गर्ने गरेकोले नियमावली अनुसार नपाउने रकम कट्टा गरी भुक्तानी गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

५.५ **अवकास कोषः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ९१ वमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवाशर्त तथा कानून वमोजिम अवकास हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपादान औषधिउपचार लगायतका सुविधा उपलव्ध गराउन अवकास कोषको स्थापना गर्ने व्यवस्था छ । उक्त कोषमा आफ्नो दरवन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाइपाई आएको मासिक तलवबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो वरावरले हुने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस बर्ष कोषमा सभाबाट पारित गरेर एकमुष्ठ रु.३००००००। जम्मा गरेकोले पालिकामा कार्यरत स्थानीय तहका कर्मचारीको तलवबाट रकम कट्टा गरी कल्याण कोषमा जम्मा गर्ने गरेको छैन । साथै कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट कुनै ऐन कानूनको व्यवस्था भएको देखिएन । कोषको सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धि प्रष्ट कानुन बनाएर मात्र कोष खडा गर्नुपर्दछ ।

६ सेवाप्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था अनुसार यस वर्ष ११ वटा कानून तथा कार्यबिधि स्वीकृत गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको छ । यस वर्ष पालिकाबाट जन्म दर्ता १०१० वटा, मृत्यु दर्ता ३७९ वटा, बसाईँसराइ २३० वटा, विवाह दर्ता ४८६ वटा, सम्बन्ध विच्छेद दर्ता ८१ वटा गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । कालोपत्रे सडक ३.८६ कि.मि., ग्रभेल सडक निर्माण ११.६५ कि.मि., र ग्राभेल सडक मर्मत १०.५ कि.मि. निर्माण गरेको छ । स्थानीय

सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहमध्ये पञ्जिकरण बाहेकका अन्य सेवा सञ्चालनमा समेत सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

७ आय तर्फ

७.१ **आन्तरिक आय** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
५६,४७,४७,०९७.७१	२,००,९३,४७६.१५	३.५६

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ३.५६ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

७.२ **आय अनुमानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु.३,०८,००,०००.०० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रु.२,००,९३,४७६.१५ अर्थात अनुमान भन्दा ३५ प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

७.३ **कर तथा शुल्क असुली** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	आम्दानी
१	सम्पती कर	१,१५,००,०००.००	६२,५९,६०३.४५
२	भुमिकर/मालपोत	३,००,०००.००	३७,४८२.६०
३	वहाल कर	५,००,०००.००	१४,९९,७२१.७४
४	वहाल विटौरी कर	१५,००,०००.००	३,९८,४५७.००
५	सवारी साधन कर (साना सवारी)	०	३,०००.००
६	व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	८,००,०००.००	१,१४०.००
७	अन्य कर	७,००,०००.००	५५,०९०.००
८	सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	१,००,०००.००	५,२८,२५९.००
९	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	२२,९१५.००
१०	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	२,३४,३८७.००
११	न्यायिक दस्तूर	०	७,५००.००
१२	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	७०,००,०००.००	४३,८६,५८३.४०
१३	परीक्षा शुल्क	१,००,०००.००	६९,४००.००
१४	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०	२,४९,६५०.००
१५	नक्सापास दस्तुर	१२,००,०००.००	६,९७,९०२.००
१६	सिफारिश दस्तुर	५५,००,०००.००	३३,१४,३४०.९६
१७	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	७०,४००.००
१८	नाता प्रमाणित दस्तुर	१०,००,०००.००	८,६९,६९९.००
१९	अन्य दस्तुर	५,००,०००.००	८,७३,३४५.००
२०	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	१७,२००.००
२१	अन्य क्षेत्रको आय	०	४,६००.००
२२	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१,००,०००.००	१,१६,७००.००
२३	अन्य राजस्व	०	१४,७००.००
२४	व्यवसाय कर	०	३,६१,४००.००
जम्मा		३,०८,००,०००.००	२,००,९३,४७६.१५

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

७.४ **व्यवसाय करः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत शुन्य अनुमान गरी रु.३६१४००। कर सङ्कलन गरेकोमा स्थानीय तह ERP प्रणाली लागु गरेको नदेखिएकोले ERP प्रणाली अनुसार पालिका भित्रका

विभिन्न कारोवार गर्ने बैङ्क, वित्तीय संस्था, सहकारी, होटेल, स्टेशनरी लगायत व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरी आन्तरिक आयको स्रोत बढाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

८ कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

८.१ **कानून र सञ्चालन स्थितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ५२ वटा नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म २१ वटा ऐन, १ वटा नियमावली, ३४ कार्यविधि लगायत ७० वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ ।

८.२ **न्यायिक समितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन २३ बाँकी र यो वर्ष थप भएको ९७ गरी कुल १२० विवाद दर्ता भएकोमा २१ वटा मात्र फर्स्योट भई बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

९ अनुदान

९.१ **अनुदानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा वितरणमुखी खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।उल्लेखित व्यवस्था अनुसार पालिकाले छुट्टै बजेट ब्यवस्था भएको कार्यालयहरू तथा नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापित संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराउन मिल्ने देखिदैन । सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको यकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले अनुदान वितरणको मापदण्ड तयार नगरि तथा वितरीत अनुदानको उपयोग, उपलब्धिको लेखाजोखा तथा वितरीत अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन र सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीवनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । यो वर्ष देहायअनुसारका कार्यालयलाई कार्यालय व्यवस्थापन लगायतमा कार्यविधि वेगर अनुदान दिएकोले यस्ती खर्च नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

अनुदान प्राप्त गर्ने संस्था	अनुदान व्यहोरा	अनुदान रु.
गुराँस बहुमुखी क्याम्पस	सञ्चालन अनुदान	२५०००००
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी उपशाखा मधुवन	कार्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	८०००००
गुराँस नमुना मा.वि.	शैक्षिक सुधार अनुदान	५०००००
ने रा मावि धनौरा	शैक्षिक सुधार अनुदान	३०००००
त्रिभुवन मावि सुर्य पटुवा	शिक्षकको तलव भत्ता	४५००००

९.२ **वित्तीय समानीकरण अनुदानको बचतः** नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७८।३।२७ च.नं. १२१ को परिपत्र तथा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको २०७८।३।३० च.नं. ५६३ को वित्तीय समानीकरण अनुदानको प्रयोग सम्बन्धमा उल्लेख

गरिएको परिपत्रअनुसार नेपाल सरकारलाई स्थानीय तहबाट उपलब्ध हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकम प्रशासनिक खर्चको प्रयोजनमा प्रयोग गर्न नमिल्ने र स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक श्रोत र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट मात्र आफ्नो प्रशासनिक खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । पालिकाले आ.व. ०७९।८० मा संघीय वित्तीय समानीकरण अनुदानको बचत चालु आ.व. ०८०।८१ मा आन्तरिक श्रोततर्फ आम्दानी बाँधेर प्रशासनिक खर्च लागायतमा खर्च गरेको नियमसम्मत देखिएन। समानीकरण अनुदानको बचत रकम आन्तरिक श्रोततर्फ आम्दानी जनाएर तलबभत्ता लगायतका प्रशासनिक खर्च गर्ने परिपाटीमा सुधार हुनुपर्दछ ।

१० **सम्पत्ति उपयोग र संरक्षण**

१०.१ **सम्पत्ति हस्तान्तरण** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्याबधिक गर्नु पर्ने व्यहोरा गतविगतको प्रतिवेदनमा उल्लेख भए पनि कार्यान्वियनको अवस्था खुलाएको छैन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

१०.२ **जिन्सी निरीक्षणः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ ।तर पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। जसले गर्दा पालिकाको जिन्सीको अवस्था बारे यकिन गर्न सकिएन । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

१०.३ **सामुदायिक वनः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६२क मा पालिकाको क्षेत्र भित्रका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्रि तथा उपयोग सम्बन्धि आफ्नो बार्षिक कार्य योजना बनाई पालिकाबाट स्कृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावारको विक्रि वापत प्राप्त गर्ने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी लुम्बनी प्रदेश वन ऐन ,२०७८ को दफा २८ अनुसार वन पैदावारको विक्रि वापत प्राप्त गर्ने रकमको पच्चिस प्रतिशत रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने तथा कम्तिमा चालिस प्रतिशत रकम बाहेक अन्य रकम सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरी कार्यक्रममा दोहोरो नपर्ने गरी गरिवी न्यूनिकरण,महिला शसक्तिकरण तथा उद्यम विकास र भौतिक पूर्वाधार विकासमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको देखिन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अनुसार साझा अधिकारको क्षेत्र परेकोले प्रदेश तथा संघिय कानून अनुसारको अधिनमा रही स्थानीय तहहरुले कार्य गर्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । उल्लेखित नियममा भएको व्यवस्था अनुसार यस पालिकामा रहेका ५७ वटा सामुदायिक वनहरुले स्थानीय तहसँग कुनै समन्वय नगरी आफू खुसी कोषको व्यवस्थापन गर्ने गरेको देखिएकोले यस सम्बन्धमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिसँग समन्वय गरी नियमानुसार कार्य गर्ने तर्फ पालिकाले पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१०.४ **सार्वजनिक सम्पत्ति, जग्गाको संरक्षण, उपयोगः** पालिकाले सार्वजनिक सम्पत्ति, जग्गाको संरक्षण, उपयोग नीति र मापदण्ड निर्माण गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रभावकारी र औचित्यपूर्ण प्रयोग गर्नु पर्दछ। पालिकाले सम्पतिको संरक्षण र उपयोग नीति र मापदण्ड नबनाएको र सार्वजनिक पर्ति ऐलानी जग्गा तथा सम्पतिको अतिक्रमण भए नभएको अनुगमन नगरेको पाईयो। गाउँपालिकाले सार्वजनिक सम्पत्ति, जग्गाको संरक्षण, उपयोग नीति र मापदण्ड निर्माण गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

१०.५ **सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेखः** सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपयोग तथा हक हस्तान्तरण -स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको र अभिलेख राखेको पाइएन ।पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु गराउनु र अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

१०.६ **सम्पत्ति व्यवस्थापन र सुरक्षाः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा कार्यालय प्रमुखले लगत खडा गरी अभिलेख राखिएको सम्पति तथा जिन्सी मालसामानको अवस्थाको बारेमा वर्षमा एक पटक आफै वा मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिबाट निरीक्षण गरी महालेखा परीकटकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस्तो प्रतिवेदनमा मर्मत सम्भार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण तयार परी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । कार्यालयले नियमावली अनुसार जिन्सी निरीक्षण समिति गठन गरी जिन्सी निरीक्षण गरेको देखिएन । यसले गर्दा जिन्सी सामानको अवस्था बारेमा यकिन नहुने भएकाले जिन्सी निरीक्षण गराई जिन्सी मालसामान सुस्त दुरुस्त राख्नु पर्दछ । यसै गरी कार्यालयबाट खरिद भएका मालसामानहरु वडाको बजेट भए वडामानै दाखिला गर्ने गरेको र पालिकाबाट खरिद गरी दिनुपरेमा दाखिला गरी आफु अन्तरगतको निकायलाई पनि हस्तान्तरण गर्ने गरेकोले हस्तान्तरण भएका सामानहरु यकिन गरी मुल जिन्सी खाता आम्दानी जनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

११ **अनुदानको अनुगमन**

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले देहायअनुसार कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिदमा तथा विभिन्न सहकारी संस्थालाई अनुदानमा खर्च लेखेको देखियो। तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैनन् । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१२ **आर्थिक सहायता**

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। तर पालिकाले यो वर्ष कार्यविधि तयार गरी विभिन्न १६३ संघसंस्था र व्यक्तिहरुलाई आर्थिक सहायताको लागि रु.१००६३००।- आर्थिक सहायता वितरण गरेकोमा केही आर्थिक सहायता कार्यविधि भन्दा फरक र बढी हुने गरी वितरण गरेको छ। वितरित सहायताको औचित्य पुष्ट्याई समेत गरेको छैन। निश्चित विधि र मापदण्ड अनुसार आर्थिक सहायता वितरण गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१३ **खरिद व्यवस्थापन**

१३.१ **कन्टिन्जेन्सी खर्चः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० को उपनियम (७) सँग सम्बन्धित अनुसूची १ मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्कचार्ट र स्टाफ खर्चको लागि २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्चको लागि २ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले आ.व २०७९/८० मा कन्टिन्जेन्सी बापत कट्टीको विवरण पेश भएको छैन । कन्टिन्जेन्सी खर्च रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी लेखापरीक्षणमा पेश हुनु पर्दछ । कार्यालयले कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख नराक्नेलाई जिम्म्वार बनाउनुपर्दछ ।

१३.२ **ठेक्का अभिलेखः** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन

लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्नः सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

१४ सहकारी नियमन

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक वार्षिक प्रतिवेदन पालिकाकामा बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ३२ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS)मा विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन।जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

१५ म्याद ननाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५२ मा पेश्की रकमको विवरण तयार गरी म्याद नाघेको र म्याद ननाघेको छुट्टाछुट्टै अभिलेख राखी एकीकृत लगत तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न कार्यक्रमको मोविलाईजेशनको लागि निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्तसम्म म्याद ननाघेतापनि सोको अभिलेख व्यवस्थित गरी पेश्की फर्स्यौट गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	जम्मा
१	नगरपालिकामाकम्पाउन्ड निर्माण	अमन कन्सटक्सन कम्पनी	५७५२४९
२	वडा नं १शिव मन्दिर कैलाशी सडक कालोपत्रे	अमन कन्सटक्सन कम्पनी	४८५५६७
३	शगजा वडा न ७ देखि भन्सार हुदै हुलाकि सडक वडा न ८ जोडने सडककालोपत्रे क्रमागत	गाल्वा मेनका विरेन्द्र अमरजे.भि	२८७५०००
४	कुसुम्बाबजार देखि प्रगतिबजार जाने सडक कालोपत्रे वडा न ६ र ८क्रमागत	महादेव खिम्ति निर्माण सेवाप्रा. लि.	२६४२०००
५	वडा न १भित्रि सडक कालोपत्रे क्रमागत योजना		१७४३१८१
६	अस्पतालनिर्माण वडा न ४	रोयल प्रशंसा ब्लाक वक जे.भी	१९८१७९८
७	ओरालीबजार देखि औराहि खोला हुदै डल्ला होमस्टे सम्म जोडने सडककालोपत्रे	सिस्ने कन्स्ट्रक्सनप्रा.लि.	१२००००००
८	हुलाकीसडक ओराली बजारदेखि ओराही खोला पुल हुँदै डल्ला होमस्टे	सिस्ने कन्स्ट्रक्सनप्रा.लि.	५००००००
९	नगरपालिका बाट ८ नं वडा कार्यालय जोड्ने सडक कालोपत्रे	सिस्ने कन्स्ट्रक्सनप्रा.लि.	५४०००००
१०	वडान ५ र ६ को सिमाना देखि गुराँस स्कुल जाने सडक स्तरोउन्नती वडा न ६	आलम गिरी जे.भी	९४००००
११	नेपालराष्ट्रिय नमुना मा वि ढोढरी गाँउ होमस्टे देखि कुम्राघाट जाने बाटो कालोपत्रेमधुवन न पा ४	आलम गिरी जे.भी	७२००००
१२	ओराली हुदै गंगापट्टुवाजाने सडक कालोपत्रे	आलम गिरी जे.भी	९८००००
१३	पुरानोवडा कार्यालय हुदै हुलाकी सडक जाने बाटो कालोपत्रे	आलम गिरी जे.भी	५८००००
१४	पुरानोवडा धनौरा स्कुल जाने सडक वडा न ५ र ६ को सिमाना देखि गुराँस स्कुल जाने सडकपुष्पलाल मार्ग देखि नमुना मा वि होमस्टे जाने सडक र ओराली गंगापट्टुवा जाने सडक	आलम गिरी जे.भी	३२२००००
१५	कुसुम्बाहाट बजार स्थलमा प्रवेशद्वार र आयमुलक सटर भवन निर्माण	कोन्छ्योग सोम निर्माणसेवा	४७५०००
१६	वडा कार्यालय परिसरपर्खाल गेट निर्माण	कोन्छ्योग सोम निर्माणसेवा	६०००००
१७	बर्दिया जिल्लाको मधुवन न. पा. ८, ६ र ९ स्थित ताराताल, भुरीगाउ, सुर्खेत तेलपानिहुदै राराताल जोड्ने सडक स्तरोन्नती	रोयल बर्दिया कन्स्ट्रक्सन	२०००००
१८	बर्दिया जिल्लाको मधुवन न. पा. ८, ६ र ९ स्थित ताराताल, भुरीगाउ, सुर्खेत तेलपानिहुदै राराताल जोड्ने सडक स्तरोन्नती	रोयल बर्दिया कन्स्ट्रक्सन	२०००००
जम्मा			४०६१७७९५

१६ धरौटी र कोष

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ६४ बमोजिम प्राप्त गरेको धरौटी रकमको व्यक्तिगत धरौटी खाता अद्यावधिक गरी कुन कामको लागि आम्दानी भएको हो सो समेत खुलाई राख्नु पर्ने उल्लेख छ । कार्यालयको विभिन्न योजनाको रकम धरौटी कट्टा गरेकोमा कुन मितिमा कति रकम जम्मा गरेको हो सो को विस्तृत विवरण सहितको धरौटी खाता हुनुपर्नेमा सो नभई गत बर्षको अल्या गर्दाको मितिमात्र देखिने हुनाले कुन निर्माण व्यवसायी तथा व्यक्ति/संस्थाको कुन मितिमा रकम कट्टा गरेको सो मिति नखुल्ने र धरौटी अल्या गरेको मिति मात्र देखिने भएकाले कहिलेसम्म म्याद छ सो बारेमा यकिन नहुने भएकाले धरौटी रकम फिर्ता लिन पाउने म्याद समाप्त भएको मितिले एक वर्षभित्र धरौटी रकम फिर्ता दिनु पर्ने व्यवस्था अनुरुप फिर्ता गर्नुपर्ने अन्यथा राजस्व आम्दानी बाँधि सदरस्याहा गर्नुपर्ने यकिन गर्न सकिएन यसको लागि कार्यालयले धरौटीको व्यक्तिगत खाता अद्यावधिक गरी राख्नु पर्दछ ।

१७ **कानुनी सल्लाहकार**

लुम्बिनी प्रदेश सरकारद्वारा जारी स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ मा पदाधिकारीहरूको लागि स्वकीय सचिव र सल्लाहकार राखी पारिश्रमिक दिने व्यवस्था छैन। सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको मिति २०७७।११।२५ को परिपत्र अनुसार मापदण्ड बनाई यस्तो खर्च लेख्ने उल्लेख गरे तापनि सो अनुसार मापदण्ड बनाएको देखिएन । पालिकाले यस वर्ष कानूनी सल्लाहकार नियुक्त गरी मासिक रु.३५०००।– तलव र दशै खर्च रु.२५०००। दरले वार्षिक रु.४४५०००।- पारिश्रमिक भुक्तानी दिएको छ ।यसरी कानुनी सल्लाहकारको रुपमा निजले पालिकाको तर्फबाट गरेको बहस पैरवी तथा परामर्श सम्बन्धी कुनै अभिलेख देखिदैन ।सल्लाहकार नियुक्ति गर्दा स्पष्ट कार्य विवरण तयार गरी सोको मूल्याङ्कनको आधारमा भुक्तानी दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ। कानूनी सल्लाहकारले कार्य विवरण तयार नगरेको तथा निजको कार्य सम्पादनको अभिलेख समेत नरहेकोले निजलाई भुक्तानी दिने आधार नदेखिको रु

असुल गर्नुपर्ने	४,४५,०००

१८ **भ्रमण खर्च बढी भुक्तानी**

भ्रमण खर्च नियमावली,२०६४ को नियम कार्यालयको कामको सिलसिलामा काममा खटिदा नियमानुसार अनुसूचिमा तोकेको दरमा भ्रमण खर्च पाउने व्यवस्था उल्लेख छ ।कार्यालयको कामको सिलसिलामा काममा खटिएको अवस्थामा एयरपोट देखि कार्यालयमा आउन थोरै समय लाग्ने अवस्थामा पनि हवाई टिकट भन्दा अघि पछिको भुक्तानी गरेको तथा दोहोरो टिकटको रकम समेत भुक्तानी गरेको देखिएकोले नियमावलीको व्यवस्था भन्दा बढी हुने गरी भ्रमण विल पेश गरी भुक्तानी लगेकोले नपाउने रकम समन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ./मिति	पदाधिकारी/कर्मचारी/ सप्लायर्स	अवधि	बढी रकम	कैफियत
७८७।०८०।१२। २८	कणेल ब्रदर्श विजुली भण्डार	०८०।१०।१७ देखि २३	४५००	२०८१।६।२ को बैंक भौचरबाट २२०० जम्मा भै सकेकोले बाँकी जम्मा गर्नुपर्ने
५९१।०८१।१। १८	उप प्रमुख अनिता चौधरी	२०८०।११।२ देखि ८	५९५०	हवाई टिकट जादा फागुन ३ गते र आउदा फागुन ५ गतेको रहेको
जम्मा			१०४५०	

असुल गर्नुपर्ने	१०,४५०

१९ **कार्यालय सामान सोझै खरिद**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.५ लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रु.५ लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै सोझै खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ । गाउँपालिकाहरुले यो वर्ष चालु खर्च शीर्षकबाट कार्यालय सामाग्रि तथा मसलन्दमा प्रतिस्पर्धात्मक विधि

नअपनाइ सोझै कोटेशनबाट रु. ६२३७४९६। खर्च गरेको देखियो । पालिकाले बार्षिक खरिद योजना वनाई सोहि योजना अनुसार प्रकृया अपनाई खर्च गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२० **पेश्की जरिवाना**

९७४।०८१।२।३२ पालिकाले विकास निर्माण सम्बन्धि भिडियो सामाग्रि निर्माण गर्नको लागि राप्ती सोनारी विजनेस ग्रुप प्रालिसँग २०८०।८।२७ देखि २०८१।२।३२ सम्म कार्य सम्पन्न हुनेगरी सम्झौता गरेकोमा सम्झौताको शर्तहरुमा उक्त पार्टिले भिडियो निर्माण गरेपछिमात्र रकम भुक्तानी गर्ने र त्यसको लागि कुनै पेश्की दिने सम्बन्धि व्यवस्था नगरेको अवस्थामा उक्त पार्टिलाई रु.१२००००। पेश्की भुक्तानी गरेकोले सम्झौता अनुसार पेश्की पाउने आधार नभएकोले उक्त पेश्कीको बार्षिक १० प्रतिशतका दरले रु.६०००। व्याज असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	६,०००

२१ **ईन्धन खर्च बढी भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ अनुसार खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल,भर्पाई र कागजात संलग्न भए नभएको जाँच गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले विभिन्न मितिमा कार्यालय प्रयोजनको ईन्धनको रकम चौधरी आयल स्टोरलाई भुक्तानी दिदाँ कार्यालयले तयार पारेको तेरिज अनुसार भुक्तानी दिनुपर्नेमा बढी हुने गरी भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी असुल गर्नुपर्ने रु.

गो भौ नं./मिति	तेरिज अनुसार भुक्तानी हुनुपर्ने	भुक्तानी भएको	बढी रकम
६९४।०८०।१२।७	१०३५८८५	१०५००३९	१४१५४
१००१।०८१।३।६	१६३४८९.८७	१६६६५७.८७	३१६८
जम्मा			१७३२२

असुल गर्नुपर्ने	१७,३२२

२२ **भिडियो डकुमेन्ट्रि**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन.२०७६ को दफा २४ अनुसार सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ ।पालिकाले देहायका पालिका भित्रका विकास निर्माण र पर्यटकिय क्षेत्रकोबारेमा भिडियो डकुमेन्ट्रि तयार पारेको रकम भुक्तानि दिएको देखियो । देहायका परामर्शदातालाई भिडियो डकुमेन्ट्रि तयार पारेको भनि रकम भुक्तानी गरेकोमा उक्त कार्यको कुनै प्रचार प्रशार तथा अभिलेख समेत नराखी एउटा पेनड्राईभमा राखी स्रेस्ता साथ संलग्न गरेको र त्यसको जिन्सी दाखिला समेत नगरेको अवस्थामा उक्त खर्चले पालिकाको बजेट मात्र खर्च गर्ने प्रयोजन रहेको देखियो । यसरी उक्त कार्यको औचित्य तथा साधन स्रोतको दुरुपयोग भएको देखिन्छ यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

कार्य	परामर्शतादा	रकम
पर्यटकिय क्षेत्रको प्रचार प्रशार	सञ्चार मिडिया नेटवर्क बर्दिया प्रालि	४५२०००
विकास निर्माण सम्बन्धि भिडियो	राप्ती सोनारी विजनेस ग्रुप प्रालि	४०००००
जम्मा		८५२०००

२३ **विज्ञापन शुल्क**

विज्ञापन (नियमन गर्ने) नियमावली (संशोधन सहितको), २०७७ को नियम ६ को उपनियम (२) मा "सरकारी निकायले भुक्तानी गर्दा सञ्चार माध्यमबाट सोझै प्रकाशन वा प्रसारण भएको भए त्यस्तो सञ्चर माध्यमले जारी गरेको बिल बमोजिम तथा नियम ५ग. को उपनियम (३) बमोजिम विज्ञापन एजेन्सीमार्फत प्रकाशन तथा प्रसारण गरिएको भए सञ्चारमाध्यमले जारी गरेको बिलको

प्रतिलिपिसहित त्यस्तो एजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने गरी सो एजेन्सीले जारी गरेको बिल बमोजिम सञ्चारमाध्यम वा विज्ञापन एजेन्सीलाई रकम भुक्तानी गर्नुअघि तीन प्रतिशत रकम कट्टा गर्नु पर्ने र कट्टा गरिएको रकम बोर्डको कोषमा जम्मा गरी सोको जानकारी बोर्डलाई दिनु पर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले यो बर्ष देहायअनुसार सुचना प्रकाशनमा विज्ञापन एजेन्सीलाई नियमावली अनुसार सेवा शुल्क खुल्ने विल पेश नगरी तथा तीन प्रतिशत रकम कट्टा नगरी भुक्तानी गरेकोले रकम कट्टा गरी बोर्डको खातामा जम्मा गर्नुपर्ने ।

गो.भौ.नं./मिति	विज्ञापन एजेन्सी	विल रकम (छुट पछी भ्याट बाहेक)	३ प्रतिशत रकम
१८२।०८०।८।७	एस एस मिडिया प्रालि	१०६७८५	३२०४
१८३।०८०।८।७	सौर्य एड्भरटाईजिङ	२९६६२५	८८९९
२८७।०८०।८।२७	भुवन भुवानी मिडिया प्रालि	१३०५१५	३९१५
३९१।०८०।९।२९	विहानी मिडिया	१३०५१५	३९१५
५६८।०८०।११।१५	विहानी मिडिया	३१५६०९	९४६८
४१९।०८०।१०।८	पि एस एडभरटाईजिङ	११८६५०	३५६०
४४४।०८०।१०।८	हाईवे विज्ञापन ऐजेन्सी	१०६७८५	३२०४
९७२।०८१।२।३२	हाईवे विज्ञापन ऐजेन्सी	११२७१७	३३८२
जम्मा			३९५४६

असुल गर्नुपर्ने	३९,५४६

२४ **यातायात भत्ता**

२०।२०८०।१०।२६ र ४१।२०८१।३।१४ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ८ अनुसार न्याय समिति गठन हुने र त्यस समितिको काम कर्तव्यको बारेमा उल्लेख गरेको र यस सम्बन्धि पालिकाले समेत मधुवन नगरपालिका मेलमिलाप सम्बन्धि कार्य संचालन निर्देशिका , २०७७ मा समितिका पदाधिकारीलाई ईजलास बसेको अवस्थामा यातायत भत्ता उपलव्ध गराउने कुनै व्यवस्था रहेको देखिदैन । यस पालिकाले विभिन्न समयमा न्यायिक ईजलास बसेको भनि प्रति व्यक्ति रु.२५००। का दरले ३ जनालाई ४ दिन र थप २ जनालाई रु ३०००। ले १ दिन गरी रु.३६०००। भुक्तानी गरेकोले आधार प्रमाण तथा कार्यविधि वेगरको खर्च असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	३६,०००

२५ **बैठक भत्ता**

११८७।०८१।३।२३ अर्थ मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन निर्देशिका २०७७ को ७.१.५ मा कानून बमोजिम गठन भएको समिति वा सञ्चालक समितिको बैठकको लागि कार्यालय समय बाहेकको समयमा सम्पन्न भएको बैठकको मात्र भत्ता उपलव्ध गराउने तर एउटै निकायका पदाधिकारी तथा कर्मचारी बस्ने बैठकमा बैठक भत्ता प्रदान गर्न नहुने तथा समितिको बैठकका विषयविज्ञ बाहेक अन्य आमन्त्रितलाई बैठक भत्ता भुक्तान गर्न नहुने ब्यवस्था रहेकोमा पालिकाले विभिन्न मूल्याङ्कन समितिको बैठक भत्ता रु.७४०००। भुक्तानी गर्दा निर्देशिका विपरित भत्ता भुक्तानी गरेकोले नियम सम्मत नदेखिएको रु

अनियमित भएको	७४,०००

२६ **अन्य शीर्षकको खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार खर्च गर्दा स्वीकृत बजेटको परिधि भित्र रहि खर्च गर्नुपर्ने तथा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ अनुसार सीमा नाघी खर्च गर्न नहुने उल्लेख छ । तर यस पालिकाले देहाय अनुसारको शिर्षकमा विनियोजन गरेकोमा फरक शीर्षकको कागजात राखि खर्च गरेकोले अन्य शीर्षकमा खर्च गर्नु नियम सम्मत नदेखिएको रु.

गो.भौ/मिति	विनियोजित शीर्षक	फरक शीर्षक	खर्च रकम
११५२.११५६।०८१।३।२२	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार	सवारी साधनको मर्मत	६२३००
११७९।०८१।३।२३	अन्य सेवा शुल्क	भिडिया डकुमेन्ट्रि	४९७२०
११८४।०८१।३।२३	विपद व्यवस्थापन	औषधि खरिद	४८४१२७
जम्मा			५९६१४७

अनियमित भएको	५,९६,१४७

२७ **तालिममा बढी भुक्तानी**

१२।२०८०।९।१३ (न्यायिक समिति चालु) अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ को परिच्छेद नं ७.१.१५ अनुसार सीप विकास तालिम गोष्ठी सेमिनारमा तालिम केन्द्र बाहेक अन्य निकायबाट सञ्चालीत सवै प्रकारका तालिम तथा गोष्ठिमा नगरपालिकामा प्रशिक्षकलाई प्रति सेसन कार्यपत्रको रु.८००। र कक्षा सञ्चालनको रु.७००। भुक्तानी गर्न सकिने उल्लेख छ । यस नगरपालिकाबाट सञ्चालन भएको मेलमिलापकर्तालाई ३ दिने पुनर्ताजकि तालिम कार्यक्रमका २ जना प्रशिक्षकलाई रु.२५००। का दरले १५ सेसनको रु.३७५००। भुक्तानी गरेकोले निर्देशिका भन्दा बढी रकम रु.१५०००। भुक्तानी गरेको देखियो । कार्यक्रममा निर्देशिका विपरित खर्च गरेको कार्यक्रम संयोजकलाई जिम्मेवार बनाई असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१५,०००

२८ **अनुगमन मूल्याङ्कन खर्च**

अनुगमन मूल्याङ्कन खर्चः अर्थ मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन निर्देशिका २०७७ को ७.१.५ मा अनुगमन टोलि खटाउनु परेमा बढीमा तीन जनाको टोलि जो कामसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित कर्मचारीलाई मात्र खटाउनु पर्ने तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा पर्ने सवै योजना तथा कार्यक्रमहरु अनुगमन मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख छ ।पालिकाले सञ्चालन गरेका विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरुको विभिन्न समयमा समितिका बाहेक जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु समावेश गरी अनुगमन गरेको भनि भत्ता भुक्तानी गरेको देखियो ।यस बर्ष अनुगमन मूल्याङ्कनमा रु.२८६५३०। मात्र खर्च भएको (अन्य कार्यक्रमको बाहेक) अधिकाशं विषयगत शाखाका तालिम तथा गोष्ठि जस्ता कार्यक्रममा उपस्थितिमात्र जनाएको भरमा भत्ता भुक्तानी गर्ने गरेकोले कार्यक्रमको बारेमा अनुगमन टोलिले विस्तृत रुपमा प्रतिवेदन तयार पारी कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेमा सो नगरी भत्ता प्रयोजनको लागिमात्र अनुगमन गर्ने गरेकोले यस्तो कार्यलाई तत्काल सुधार गर्नुपर्दछ ।

२९ **परामर्श सेवाः**

कार्यालयले आ.व. २०८०/८१ मा Topographic Survey,Master Plan & DPR Preparation of Kailash Swarup Mahadev Mandir Religious Park,Madhuwan Municipality,Bardiya कार्यको लागि P.N.D Construction and Interior Pvt Ltd,Kathmandu लाई कुल रु.७९४९५५.० खर्च गरेको सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन ।

२९.१ **लागत अनुमानः** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२(क),(ख),(ग) मा परमामर्श सेवाको लागत अनुमान सम्बन्धित मन्त्रालयले परामर्श सेवाको लागत अनुमान नर्म्स तयार गरेको भए त्यस्तो नर्म्स,सम्बन्धित परामर्श सेवाको कार्य क्षेत्रगत शर्त,सम्बन्धित सार्वजनिक निकाय वा अन्य सार्वजनिक निकायले चालू वा अघिल्ला वर्षहरुमा सोही प्रकृतिको खरिद गर्दा लागेको वास्तविक लागतलाई आधार लिनुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले परामर्श सेवा खरिदमा Architect Engineer,Structural Engineer,Electrical Engineer,Civil Engineer,Geo Technical Engineer,Environmental Engineer जस्ता विज्ञहरुको आवश्यकता कस्ता कार्यको लागि सम्बन्धित विज्ञताको आवश्यक हुने सम्बन्धमा नियमावलीले तोकेका आधारहरुलाई पालना नगरी तथा स्पष्ट आधार बेगर लागत अनुमान तयार गरेको पाईयो ।कार्यालयले नियमावली बमोजिम काम कारवाही गर्नुपर्दछ ।

२९.२ **वाह्य परामर्शदाताबाट योजना तर्जुमाः** राष्ट्रिय योजना आयोग (गठन तथा कार्यसञ्चालन) आदेश, २०७४ दफा ६ मा आयोगको काम, कर्तव्य, अधिकारअन्तर्गत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको विकाससम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा समन्वय, सहयोग र सहजीकरण गर्ने उल्लेख छ । राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५(नमूना) समेत जारी गरेको अवस्था छ । सो दिग्दर्शनमा आवधिक योजना तर्जुमाका प्रक्रिया, जिम्मेवारी निर्धारण, संस्थागत संयन्त्र, विषय क्षेत्रगत समिति तथा उपसमितिको भूमिका, क्षेत्रगत रणनीति तथा कार्यक्रमहरू, एकीकृत दस्तावेज तयारी, स्वीकृति र प्रकाशन लगायतका विषय उल्लेख छन् । पालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्य, नगरसभा सदस्य, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषय क्षेत्रगत प्रमुखहरूको सहभागिता एवं सक्रियतामा गठित समितिहरू तथा उपसमितिहरूबाट तयार गरिएका विषय क्षेत्रगत दस्तावेजहरू उपर विभिन्न चरणमा तथ्यांक संकलन, दफावार छलफल गरी योजनाको खाका तयारी गर्नुपर्ने तथा विद्यायिकी प्रक्रिया पूरा गरी सम्बन्धित कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराउनुपर्नेमा पालिकाले उल्लिखित प्रकृया पुरा नगरी परामर्शदाताबाट तयार गराएको देखियो ।

२९.३ **पेशागत दायित्व बीमाः** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ८१(७) मा ऐनको दफा ३८ बमोजिम सम्झौता गर्ने परामर्शदाताले सम्झौता गरेको तीस दिन भित्र सम्झौताको कूल रकम समेट्ने गरी सार्वजनिक निकायलाई निशर्त भुक्तानी हुने पेशागत दायित्व बीमा(प्रोफेशनल लायविलिटी इन्सोरेन्स) पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ साथै नियम ८१(८) मा परामर्शदाताले तीस दिन भित्र पेशागत दायित्व बीमा दाखिला नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो खरिद सम्झौताको अन्त्य गरी निजलाई कालो सूचीमा राख्न सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्नुपर्ने समेत व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले देहाय बमोजिमका परामर्श सेवा खरिदमा परामर्शदाताले नियमावली अनुसार पेशागत दायित्व बीमा तोकिएको म्याद भित्र पेश गरेको पाइएन ।कार्यालयले नियमावली बमोजिम गर्न ध्यान दिनुपर्दछ ।

२९.४ **पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्तिः** सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम १२१ मा आपूर्तिकर्ता,परामर्शदाता,सेवा प्रदायक वा निर्माण व्यवसायीको ढिलाईको कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी साधारणतया प्रति दिन सम्झौता रकमको ०.०५ % पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने र पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति तिर्दैमा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी खरिद सम्झौता बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्ने दायित्वबाट मुक्त हुन नसक्ने उल्लेख छ।पालिकाले देहाय बमोजिमका परामर्श सेवा खरिदमा तोकिएको म्याद भन्दा ढिला गरी कार्यसम्पन्न गरेको पाईयो । नियममा भएको व्यवस्थाबमोजिम म्यादभित्र नियममा तोकिएको कागजातसहित म्याद थपको निवेदन प्राप्त भएको समेत देखिदैन । सम्झौता बमोजिम समयमा कार्यसम्पन्न नगरेकोले नियम १२१ बमोजिम परामर्शदाताबाट देहाय बमोजिम पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.नं	परामर्श सेवाको विवरण	परामर्शदाता	सम्झौता मिती/ कार्यादेश मिती	सम्झौता रकम	काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिती	भुक्तानीको लागि निवेदन दर्ता मिती	म्याद गुज्रेको दिन	क्षतिपूर्ति रकम
१	Topographic Survey,Master Plan & DPR Preparation of Kailash Swarup Mahadev Mandir Religious Park,Madhuwan Municipality,Bardiya	P.N.D Construction and Interior Pvt Ltd,Kathmandu .Ltd	२०८०/०७/०२	७९४९५५.० (भ्याट सहित)	२०८०/०८/१५	२०८०/१०/२५	७० दिन	२७८२३.०
जम्मा								**२७८२३.०**

असुल गर्नुपर्ने	२७,८२३

२९.५ **जिन्सी दाखिला नभएकोः** आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ९५(१) मा कार्यालय प्रमुखले आफ्नो कार्यालयमा रहेको र खरिद गरी वा नगरी, कुनै प्रकारले हस्तान्तरण भई वा वस्तुगत सहायता वा अन्य कुनै प्रकारबाट प्राप्त हुन आएको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण र मूल्य समेत खुलाई सम्पत्ति तथा जिन्सी किताबमा सात दिनभित्र बाँधी लगत

अद्यावधिक गर्नु गराउनु पर्ने वयवस्था रहेको छ ।कार्यालयले देहाय बमोजिम सम्भाव्यता अध्ययन स्वरुप खर्च गरेको पाईयो तर अध्ययन पश्चात प्राप्त प्रतिवेदन(Inception report One set, Draft final report two sets Final and report 3 sets)नियमावली अनुसार जिन्सी आम्दानी बाँधी लगत खडा गरेको पाईएन ।पालिकाले नियमावली बमोजिम जिन्सी दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

कार्यावन्वयको अवस्थाः परामर्शदाताले Topographic Survey,Master Plan & DPR Preparation of Kailash Swarup Mahadev Mandir Religious Park,Madhuwan Municipality,Bardiya को विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन(DPR) बाट आयोजनाको कुल लागत रु.६०३२३९९०.० हुने कार्यालयलाई प्राप्त भएको पाईयो ।सो विस्तृत अध्ययनबाट प्राप्त परामर्श तथा सुझावहरु पुर्ण रुपमा कार्यान्वियन भएको पाईएन कार्यालयले सो सम्बन्धमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

प्रमाण पेश नगरेको	७,९४,९५५

३० विद्यालय व्यवस्थापन तथा नियमनः

सार्वजनिक विद्यालय शैक्षिक गुणस्तरः पालिका अन्तर्गत संचालित माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्य पालिकाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ ।सोही अनुसार पालिकाले विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर मापनको मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्नेमा सो गरेको छैन ।अतः शैक्षिक गुणस्तरको मापन मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वियन गर्ने र सोही अनुसार विद्यालयको अनुगमन मुल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ ।

निजि विद्यालय व्यवस्थापनः यस पालिकामा १२ वटा निजी विद्यालय रहेका छन् ।पालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरेको छैन भने निजी विद्यालय शुल्क निर्धारण तोकिए बमोजिम गरेको छ छैन सो को अनुगमन गरी अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी अभिलेखाङ्कन गरेको पाईएन ।सो सम्बन्धमा पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

विद्यालयको अनुगमन नियमन व्यवस्थाः स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यमिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धि कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय अनुगमन सम्बन्धि मापदण्ड तय गरेको छैन।जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३१ शिक्षक दरवन्दी र पदपुर्तिः-

शिक्षा नियमावली,२०५९ को नियम ९२ मा विद्यालयमा रहने शिक्षक दरबन्दी बारे व्यवस्था रहेको छ साथै नियम ७७ मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा रहने विद्यार्थी संख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई क्षेत्रमा पचास,पहाड क्षेत्रमा पैतालीस र हिमाली क्षेत्रमा चालीस हुनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका २७ सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरवन्दी र पदपुर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको छ।

विद्यालयको संख्या	शिक्षक दरबन्दी	पदपुर्ति	पदपुर्ति मध्ये करार	विद्यार्थी संख्या	प्रति शिक्षक बिद्यार्थी अनुपात
२७	२२६(राहत समेत)	२२५	७७	१००५०	१:४५

पालिकामा २७ सामुदायिक विद्यालय रहेकोमा शिक्षक दरबन्दी राहत समेत २२६ रहेकोमा ७७ जना करार समेत २२५ नै पदपुर्ति भएको देखियो भने Student Teacher Ratio(STR) १:४५ रहेको छ ।पालिकाले शिक्षक पदपूर्ति तथा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलानतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३२ **विद्यालयगत निकासा रजिष्ट्रर:**

अधिकार प्राप्त अधिकारीले आम्दानी खर्च ठीक र विश्वसनीय रहेको तथा दोहोरो हुने गरी भुक्तानी भएको छैन भन्ने कुरामा सुनुश्चित हुनुपर्दछ । पालिकाले तोकिएको ढाँचामा विभिन्न विद्यालयलाई निकासा दिएको रकमको स्पष्ट विवरण खुलाई दोहोरो भुक्तानी नहुने गरी पुर्ण रुपमा अभिलेख राख्ने नगरेकोले दोहोरो भुक्तानी हुन सक्ने अवस्थाको नियन्त्रण गर्न भरपर्दो आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अवलम्बन गरेको पाइएन । तोकिएको ढाँचामा.वि.द्यालयगत निकासा रजिष्ट्रर राख्नु पर्दछ ।

३३ **दिवा खाजा:**

शिक्षा तथा मानब स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं २.७.११.१ को बुँदा (ग) मा विद्यालयले विद्यालय सञ्चालन हुनासाथ दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएकोले आर्थिक वर्षको सुरुमै शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली IEMIS मा समावेश भएको प्रारम्भिक बाल विकासदेखि कक्षा ५ सम्मको विद्यार्थी सङ्ख्यालाई आधार मानेर साविकको कर्णाली अञ्चलका मुगु,डोल्पा,हुम्ला,जुम्ला र कालिकोट जिल्लाका स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी दैनिक रु. २० का दरले तथा अन्य स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी दैनिक रु.१५ का दरले पहिलो त्रैमासिकको बजेट निकासा गर्ने साथै प्रारम्भिक बाल विकासदेखि कक्षा ५ सम्मको विद्यार्थी सङ्ख्याका लागि वार्षिक रुपमा १८० दिनका लागि सोही आधारमा पहिलो त्रैमासिकमा निकासा गर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस आ.व. २०८०/८१ मा २६ विद्यालयका प्रारम्भिक बाल विकासदेखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई दिवा खाजा वापत रु.१०४३०४५०.० भुक्तानी भएकोमा वार्षिक रुपमा १८० दिनका लागि नै दिवा खाजा भुक्तानी भएकोबारे पालिकासंग तथ्यांक नभएको, विद्यालयले बजारबाट खरिद गरिएको जंक फुड नखुवाएको साथै खाद्यन्नका परिमाण खुल्ने र विलभर्पाई संलग्न नभएको साथै विद्यार्थीले विद्यालयबाट दिवा खाजा खाए वापतको रकम बुझेको भर्पाई संलग्न भएको पाईएकोले कार्यालयले तथ्यांक अद्यावधिक गरी विद्यालयले तोकिएको दिनका लागि मात्र दिवा खाजा खुवाएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

३४ **पाठ्यपुस्तक बढी भुक्तानि:**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका,२०८०/८१ क्रियाकलाप नं २.४.६.१ को बुँदा ३.१ मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई स्थानीय तहअन्तरगत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १-१२ सम्मका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई सत्यापित विवरण शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा आवश्यक कक्षागत र विषयगत

पाठ्ययपुस्तकको सङ्ख्या यकिन गर्ने र यकिन भएका विद्यार्थी सङ्ख्याका लागि स्वीकृत दररेटका आधारमा हिसाब गरी अनुदान उपलब्ध गराउने (स्वीकृत दररेटको सूची पाठ्यक्रम विकास केन्द्र र शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र) व्यवस्था छ ।कार्यालयले देहाय बमोजिम पुस्तिकामा उल्लेख गरेको पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दररेट नभई जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्र लि.प्रादेशिक प्रेस नेपालगञ्ज,लुम्बिनी प्रदेश,बाँकेको दररेट अनुसार भुक्तानी भएकोले सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,१०,६७२

३५ **अनुदानको उपयोग:**

शिक्षा तथा मानब स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं २.७.१३.१० को बुँदा ५.४ मा विद्यालयले आर्थिक लेखापरीक्षण स्थानीय तहको अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अगावै गराउने र सोको प्रतिवेदन स्थानीय तहमा पठाउने व्यवस्था रहेको छ ।आधारभूत तथा माध्यमिक तह संचालित विद्यालयहरुलाई सामाजिक परीक्षण तथा आर्थिक लेखापरीक्षण,विद्यार्थी परिचय पत्र,विद्यालय तथ्याङ्क व्यवस्थापन,बुलेटिन प्रकाशन लगायतका क्रियाकलाप संचालनका लागि एकमुष्ठ अनुदान वापत २७ विद्यालयलाई रु. ३२००००.० भुक्तानी भएकोमा अन्तिम लेखापरीक्षणको समयसम्म पनि विद्यालयले आफ्नो लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नगरेको हुँदा विद्यालयले प्राप्त गरेको रकम सम्बन्धित कार्यमा खर्च गरे नगरेको तथा खर्चमा मितव्ययिता भएको विश्वस्त हुन सकिएन ।

३६ **समानिकरण अनुदानबाट शिक्षकलाई पारिश्रमिक:**

अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान उपलध गराउने र उक्त रकम तोकिएको शर्त बमोजम खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले सशर्त अनुदान अन्तर्गत तलब भत्ता भुक्तानी गर्ने गरी स्वीकृत दरबन्दि भित्र नपरेका नगरपालिका अनुदान कोटातर्फ २७ विद्यालयका ५६ जना शिक्षकलाई रु.१५००१९९२.० भुक्तानी गरेको पाईयो।पालिकाले समानिकरण अनुदानबाट नीजि श्रोतका शिक्षकलाई प्रदान गरेको तलब भत्ता अनियमित देखिन्छ ।

३७ **पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम अनुदानः**

शिक्षा,विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम संचालन कार्यविधि,२०७८ को दफा २१(ण) मा स्थानीय तहले कार्यक्रम कार्यान्वियनको अनुगमन गरी मूल्याङ्कन गर्ने र सो को प्रतिवर्दन गर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले गुँरास मा.वि.बुद्धनगरलाई पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम संचालन अनुदान वापत रु.५०००००.०० भुक्तानी गरेको पाईयो ।विद्यालयले अनुदान वापतको रकम कार्यविधि अनुसार शिक्षालाई सिपसंग,सिपलाई श्रमसंग,श्रमलाई उत्पादनसंग र उत्पादनलाई बजारसंग जोडी कार्याविधि अनुसार गरे नगरेको सो सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन मूल्याङ्कान गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ ।

३८ **अनुगमन प्रतिवेदनः**

शिक्षा,विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गत शिक्षा तथा मानब श्रोत विकास केन्द्रद्वारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका,२०८०/८१ क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ को ९.१ मा विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण एवम कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान बापत विद्यालयहरुलाई ICT व्यवस्थापन अनुदान बापत प्रति विद्यालय ६५००००.० का दरले र विज्ञान प्रयोशाला अनुदान बापत प्रति विद्यालय ६५००००.० का दरले अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले उक्त अनुदान प्रदान गरेपश्चात शिक्षण सिकाईमा ICT को प्रयोग गरे नगरेको र विज्ञान प्रयोगशाला तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य विद्यालयमा भएको भए नभएको सोको बारे अनुगमन प्रतिवेदन नभएको हुँदा सो सम्बन्धमा अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शिर्षक/कार्यक्रम	निकासा रकम
१	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा वि धनौरा	विज्ञान प्रयोशाला अनुदान	६५००००.०
२	श्री जनचेतना मा वि मंगलपुर	नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय पुर्णपुर	६४४३०७.०
जम्मा			**१२९४३०७.०**

३९ **नमुना विद्यालयः-**

शिक्षा तथा मानब स्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर,सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदानको बुँदा ९.८ मा निर्देशिकाको अनुसूचि १० को खण्ड क,ख र ग मा उल्लेख भएका विद्यालयलाई स्वीकृत गुरुयोजनाका आधारमा निर्माण गरिएको वार्षिक कार्यान्वियन योजना अनुसार उल्लिखित सम्पन्न गर्नुपर्ने भौतिक निर्माणका लागि खण्ड क मा उल्लिखित विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यका लागि बजेट विनियोजन नरहेकाले निर्माणाधीन अवस्थामा भए सो सम्पन्न गर्ने र तत्कालीन रुपमा शैक्षिक सुधार हुने क्रियाकलाप निर्धारण गरी शैक्षिक पूर्वाधारहरु,छात्रावास व्यवस्थापन,शैक्षिक सुशासनका न्यूनतम सर्त पूरा गर्ने लगायतका कार्यक्रम गर्न भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि बिनियोजित बजेटको कार्य प्रगतिसहित आवश्यक बजेटसहितको प्रस्ताव विद्यालयबाट पेस गर्न लगाउने साथै यस आवमा सम्पादन गर्ने कार्यक्रम निर्धारण गरी स्थानीय तह र विद्यालयबिच सम्झौता गरी शैक्षिक सत्र २०८० को शैक्षिक तथ्यांकमा विद्यालयमा १००० सम्म विद्यार्थी भए प्रति विद्यालय ३० लाख,१००१ देखि २५०० सम्म विद्यार्थी भए प्रति विद्यालय ४५ लाख र २५०० भन्दा बढी विद्यार्थी भए प्रति विद्यालय ६० लाख अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ ।पालिकाले आ.व. २०८०/८१ मा नेपाल राष्ट्रिय नमुना मा. वि,ढोढरीलाई रु.३७५००००.०भुक्तानी गरेकोमा पालिकाद्वारा प्रदान गरिएको अनुदान रकमबाट भए गरेको कामको कार्यप्रगति प्रतिवेदन,लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त हुनुपर्दछ ।

४० **सेनिटरी प्याड खरिदः** (२०८-२०८१-२-२३):

सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको सेनिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा सेनिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु ३०६० जना रहेका छन। पालिकाले वली ग्रुप अफ ईण्डष्ट्रिज प्रा.लि.बाट सेनिटरी प्याड रु.९८००००.०(१४००० थान) र भवानी मेडिसिन सप्लायर्स प्रा लि बाट सेनिटरी प्याड रु.८९९४८०.०(१०००० थान) गरी कुल रु.१८७९४८०.०(२४००० थान) मा खरिद गरेको पाईयो ।पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा २४००० थान सेनिटरी प्याड खरिद भई १०००० थान वितरण गरी १४००० थान सेनिटरी प्याड मौज्दातमा राखेको देखिन्छ।

खरिद गरिएका प्याडहरु भण्डारण गर्दा गुणस्तरमा कमी नआउने गरी सुरक्षित रुपमा राखेको पाइएन।तसर्थ पालिकाले आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्दछ ।

सेनिटरी प्याड गुणस्तरः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपुर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेसन र गुणस्तर वमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले आ.व. २०८०/८१ मा वली ग्रुप अफ ईण्डष्ट्रिज प्रा.लि.बाट सेनिटरी प्याड रु.९८००००.०(१४००० थान) र भवानी मेडिसिन सप्लायर्स प्रा लि बाट सेनिटरी प्याड रु.८९९४८०.०(१०००० थान) गरी कुल रु.१८७९४८०.०(२४००० थान) मा खरिद गरेकोमा प्याडको गुणस्तरबारे सेनिटरी प्याड(वितरण तथा व्यवस्थापन)कार्याविधि,२०७६ को अनुसूचि १ बमोजिमको भए नभएको परीक्षण गरेको पाइएन ।

४१ **तलबि प्रतिवेदनः**

स्वास्थ्य ऐन,२०५३ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ | पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ २९ कर्मचारीको रु. २०९२२९९६.० खर्च लेखेको छ ।तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

४२ **औषधि खरिदः**

औषधिजन्य मालसामान खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन सहजीकरण पुस्तिका,२०७४ बमोजिम स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Health Management Information System (HMIS) बाट सङ्कलन भएको रुग्णता (Morbidity), सेवाको उपलब्धता, उपचार तालिका, आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (LMIS) बाट सङ्कलन भएको खर्च विवरण, एवं स्वीकृत कार्यक्रमबमोजिम औषधिको आवश्यकता साथै तोकिएको प्राविधिक स्पेसिफिकेशनसँग विश्लेषण गरी सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ३, ५क र ९ बमोजिमको प्रक्रिया पुयाई औषधी खरिदको आवश्यकता र लागत अनुमान तयार गरी आपूर्तिकर्ताहरुबीच प्रतिस्पर्धा गराई विश्व स्वास्थ्य सँगठनबाट पूर्वयोग्यता प्राप्त औषधी उत्पादक कम्पनीसंग डव्लु.एच्.ओ. र जि.एम.पि. मान्यता प्राप्त भएको प्रमाण लिई मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले यस वर्ष विद्युतीय खरिद मार्फत रु.४२६५१८३.० बराबरको औषधि खरिद गरेकोमा औषधिजन्य मालसामान खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन सहजीकरण पुस्तिका,२०७४ तथा सार्वजनिक खरीद नियम ३, ५(क) र ९ मा भएको व्यवस्था पुरा गरी खरीद गरेको देखिएन ।

औषधीको गुणस्तरः- सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम १११(१)(ङ) अनुसार सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता कार्यान्वयन गर्दा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्नुपर्दछ ।कार्यालयले यस वर्ष रु.४२६५१८३.० बराबरको औषधि खरिद गरेको पाईयो ।बार्षिक रुपमा खरिद गर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आधिकारिक प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने तथा सो बमोजिम उक्त औषधी तथा सामग्रीहरुको निरीक्षण गराएको पाइएन ।अतः नियमावली तथा सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार गुणस्तर पक्षको सुनिश्चितता गर्न गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्दछ ।

४३ **न्यानो झोला खरिदः**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष पालिकाले रु.७०२२०.० मा १०० थान न्यानो झोला खरिद गरी १०० थाननै मौज्दात रहेको पाईयो । खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४४ **हरियो घाँस विस्तार कार्यक्रमः**

पालिकाले आ.व २०८०/८१ मा हरियो घाँस वितरण संघीय शसर्त अनुदानतर्फ रु.७६१८८०.० र पालिका अनुदानतर्फ रु.२६२८००.० गरी कुल रु.१०२४६८०.० खर्च लेखेको पाईयो । उल्लिखित अनुदान कार्यक्रमहरुमा स्थानीय निकायले अनुदान वितरणका लागि कृषक तथा लाभग्राहीको अद्यावधिक तथ्याङ्क, छनौटको मापदण्ड निर्धारण, लाभग्राहीको प्राथमिकिकरण तथा अनुदान वितरणको स्पष्ट अभिलेखाङ्कन गरेको पाईएन।वास्तविक तथा प्राथमिकता प्राप्त कृषक,कृषक समुह,कृषि सहकारी तथा लाभग्राहीले अनुदान पाएको, एकै व्यक्ति तथा संस्थालले पटक पटक एकै प्रकारको अनुदान नपाएको र अनुदान वितरणमा पारदर्शिता कायम भएको सुनिश्चित हुन सकिएन ।

संघीय शसर्त अनुदानतर्फ			
क्र.सं.	**कार्यक्रम**	**खर्च रकम**	**लाभान्वित कृषक/समुह**
१	वर्षिम घाँस वितरण(५० % अनुदान)	४६७२००.०	२३६७ जना कृषक
२	जै घाँस वितरण(५० % अनुदान)	१४३०००.०	४०१ जना कृषक
३	टियोसेण्टी घाँस घाँस वितरण(५० % अनुदान)	१५१६८०.०	८३४ जना कृषक
पालिका अनुदानतर्फ			
४	वर्षिम घाँस वितरण(५० % अनुदान)	२६२८००.०	९२२ जना कृषक
जम्मा		**१०२४६८०.०**	

पालिकाले अनुदानको उपयोगिता र प्रभावकारिताबारे अनुगमन तथा मुल्याङ्कनतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

४५ लघुउद्यम विकास कार्यक्रमः

उद्योग,वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयद्वारा जारी गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका,२०७७ को दफा ५८ मा स्थानीय तहले सूचकहरु निर्धारण गरी कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तथा अनुसुचि ३ बमोजिमको मेड मोडल अनुसार कार्यक्रमको बजेट तथा कार्यक्रम बाँडफाँड गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले आ.व. २०८०/८१ मा हाते कडाई सिप विकास तालिम र हेयरकटिङ तालिममा ३६ जनालाई प्रदान गरी रु.४,३६,९२७.० खर्च गरेको पाईयो यसरी प्रदान गरिएका उद्यमशिलता तालिम पश्चात के कति व्यक्तिहरु लघु उद्यमि भई निजको जिवनस्तरमा प्रत्यक्ष सुधार भए नभएको लगायत लघु उद्यमको विकास र प्रबर्द्धनको माध्यमबाट गरिबी निवारणमा सहयोग पुगे नपुगेको, सो सम्बन्धमा कार्यालयले निर्देशिकाको व्यवस्था अनुसार उपयुक्त सूचकहरु निर्धारण गरी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धि कार्य नगरेकोले यसतर्फ विशेष ध्यान दिनुपर्दछ ।

४६ ठे.नं. २०।०७८।७९

४६.१ ठे.नं. २०।०७८।७९ वडा नं. १ भित्रि सडक कालोपत्रे निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी महादेव खिम्ति निर्माण सेवा प्रा. लि. वीच कवोल अंक रु २,१४,३१,८१२।९२ को मिति २०८०।०३।१५ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०७९।०१।१९ मा सम्झौता भएको छ । यस निर्माण कार्यको अवधि दोश्रो पटक मिति २०८१।०९।२९ सम्म थप भएको छ । यस सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ :

क . मोविलाइजेशन पेश्की : खरिद सम्झौताको विशेष शर्तको बुदाँ नं. जीसीसी ५७.३ मा सम्झौता रकमको ३०% ले हुने रकम वरावरको काम भएको पहिलो ठेक्का विलवाट पेश्की फर्छ्यौट शुरु गर्नुपर्ने र ठेक्का सम्वन्धी प्रत्येक मासिक विलवाट ४०% का दरले पेश्की फर्छ्यौट गर्नुपर्ने र स्वीकृत ठेक्का अवधिको ८०% समय भित्र सम्पूर्ण पेश्की रकम फर्छ्यौट गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । मोविलाइजेशन पेश्की रु २१,४३,१८१।०० फर्छ्यौट गर्न वाँकी रहेको छ । हालसम्म यस निर्माण कार्यको लागि रु ५३,१३,६०६।०१ भुक्तानी भएको छ जुन कुल सम्झौता रकमको २४.७९% रहेको छ । शुरु सम्झौता अनुसारको सम्पन्न गर्नुपर्ने म्यादमा १ वर्ष म्याद थप गर्दा समेत २४.७९% मात्र वित्तिय प्रगति भई पेश्की फर्छ्यौट हुन नसकेको अवस्था छ । खरिद सम्झौता र कार्ययोजना अनुसार कार्यसम्पादन गरी समयमा पेश्की फर्छ्यौट गर्नुपर्दछ ।

४६.२ **ख . कामको गुणस्तर :** गो.भौ. २९६।०८१।०३।२४ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११(ङ) मा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ । यस निर्माण कार्यको दोश्रो रनिङ्ग विल वापत रु २६,९३,७१६।०० भुक्तानी भएको छ । सडक वेस निर्माण कार्यको लागि यस विलवाट ११५०.६६ घ.मी. को प्रति घ.मी. रु २,०००।०० का दरले रु २३,०१,३२०।०० भुक्तानी भएको छ । वेस कार्यको भुक्तानी भएकोमा असफाल्ट कंक्रिटको काम भएको छैन । निर्माण व्यवसायीले समयमा असफाल्ट कंक्रिटको काम

नगरेमा वेस विग्रन सक्ने देखिन्छ । ल्याव परिक्षण आइटम वापत वी.ओ.क्यू. मा रु ५०,०००।०० छुट्टयाइएकोमा ल्याव परिक्षण गरेको छैन । सडक वेसको फिल्ड डेनसिटी रिपोर्ट संलग्न गरेको छैन । यसले गर्दा काम गुणस्तयुक्त छ भनी एकिन गर्न सकिएन ।

४७ **ठे.नं.१६।२०७९।८० र ठे.नं.११।२०८०।०८१**

४७.१ ठे.नं.१६।२०७९।८० सेल्टर हाउस निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी कोन्छयोग सोम निर्माण सेवा वीच कवोल अंक रु ३३,७२,७२१।४३ को मिति २०८०।०३।१५ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०७९।१२।०८ मा सम्झौता भएको छ । यस सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ ।

क . कार्यसम्पादन जमानतको अवधि : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद सम्झौताको अवधि थप र नियमा ११० मा कार्यसम्पादन जमानत सम्वन्धि व्यवस्था रहेको छ । यस निर्माण कार्यको अवधि २०८०।१२।३१ सम्म थप भएको छ । म्याद थप गर्दा नेपाल बैंक लि. वाट जारी भएको रु ५,०५,०००।०० को मिति २०८१।०८।०३ सम्म अवधि भएको कार्यसम्पादन जमानत पेश भएको छ । जमानतको अवधि त्रुटि सच्याउने अवधि ३६५ दिन मा थप १ महिना खाम्ने गरी अवधि थप भएको छैन । जमानतको अवधि न्युनतम २०८२।०१।३० सम्म हुनुपर्नेमा कम अवधिको जमानत पेश भएकोमा समेत म्याद थप भएको छ । जमानतको अवधि त्रुटि सच्याउने अवधि ३६५ दिनमा थप १ महिना खाम्ने गरी अवधि थप भएको हुनुपर्दछ ।

ख . गत वर्षको भुक्तानी : गो.भौ. १९।०८०।०८।०७ यस निर्माण कार्यको अन्तिम विल वापत रु ११,२९,१७६।०० भुक्तानी भएको छ । रनिङ्ग विलमा हालको कामको मूल्याङ्कन रु ९,३९,९७९।८१ रहेकोमा भुक्तानी रु ११,२९,१७६।०० भएको देखियो । ठेक्का विलभन्दा रु १,८९,१९६।१९ वढी भुक्तानी भएकोमा गतवर्षको दायित्व वाँकी भएको पालिकाले जानकारी दिएको छ । यो योजना समपुरक कोष शिर्षकवाट खर्चहुने गरि फर्मको मिति २०८०।०३।०६ गतेको पत्रानुसार रनिङ्ग विल भुक्तानी माग भै आएकोले रनिङ्ग विल वापतको खर्च रकम रु १,८९,१९७।०० मा नियमानुसार कर कट्टि गरि बाकी रकम कोन्छयोग सोम निर्माण सेवालाई भुक्तानी गर्न मनासिव देखिएको टिप्पणी मिति २०८०।०३।१९ मा सदर भएको देखिन्छ । गत वर्ष नै भुक्तानीका लागि टिप्पणी सदर भएकोमा चालु बर्षमा भुक्तानी दिन सक्ने आधार देखिदैन । अन्तिम ठेक्का विलभन्दा वढी भुक्तानी सम्वन्धमा एकिन नभएको रु

प्रमाण पेश नगरेको	१,८९,१९७

४७.२ **ग . एज विल्ट ड्रइङ्ग :** खरिद सम्झौताको विशेष शर्तमा एज विल्ट ड्रइङ्ग पेश गर्नुनपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(१) अनुसार खरिद सम्झौतामा एज विल्ट ड्रइङ्ग पेश गर्ने व्यवस्था गरी एज विल्ट ड्रइङ्ग तयार गर्नुपर्दछ ।

४७.३ **कामको गुणस्तर :** गो.भौ. २८।०८१।०३।२३ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११(ङ) मा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ । ठे.नं.११।२०८०।०८१ मधुवन नगरपालिका वडा नं. ५ र ६ को सिमाना देखि गुरास स्कुल जाने सडक निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी आलाम-गिरी जे.भी. वीच कवोल अंक रु ९४,१२,०४१।८५ को मिति २०८१।०३।१५ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०८०।०९।१८ मा सम्झौता भएको छ । सडकको सव वेस निर्माण कार्य वापत यस विलवाट ३५१ घ.मी. को प्रति घ.मी. रु २५००।०० का दरले रु ८,७७,५००।०० भुक्तानी भएकोमा ल्याव टेष्ट गराएको छैन । गुणस्तर सम्वन्धमा आश्वस्त हुन सकिएन । ल्याव टेष्ट आइटम वापत वि.ओ.क्यु. मा रु ५०,०००।०० रकम रहेकोमा खर्च भएको छैन । कामको गुणस्तर एकिन हुन सकेन । कामको गुणस्तर परीक्षण गरी आश्वस्त भएपछीमात्र भुक्तानी दिनेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ । साथै असफाल्ट कंक्रिट र वेसको पैसा एकै पटक भुक्तानी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४८ **ठे.नं. ०२।२०७८।०७९**

४८.१ ठे.नं. ०२।२०७८।०७९ दशगजा वडा नं.७ देखि भन्सार हुदै हुलाकी सडक वडा नं. ८ जोडने बाटो कालोपत्रे निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी गल्बा/मेनका/विरेन्द्र अम्मर जे.भी. (मू.अ.कर दर्ता नं. ६१७८९६०४३) वीच कवोल अंक रु

२,६९,५४,३४६।६८ को मिति २०८०।०३।१५ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०७८।०९।०१ मा सम्झौता भएको छ । यस सम्बन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ :

क . मू.अ.कर समायोजन : गो.भौ. २७८।०८१।०३।२४ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९(१) मा सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद गर्दा आन्तरिक राजस्व कार्यालयवाट स्थाई लेखा नम्बर र मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका ब्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीवाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । करमा दर्ता भएका फर्महरु वार्षिक रुपमा नविकरण हुनु पर्दछ । तेश्रो रनिङ्ग विल वापत रु ३२,४५,३९९।०० भुक्तानी भएकोमा मू.अ.कर रु ३,७३,३६४।०० भुक्तानी भएको छ । निर्माण व्यवसायीले पेश गरेको कर विजक नं. ४१ लाइ हातले केरमेट गरी विजक नं. १ वनाइ भुक्तानी भएको छ भने कर दर्ता भिडान गर्दा उक्त फर्म मू.अ.कर र आयकरमा नन फाइलर देखिएको छ । मू.अ.कर समायोजनको प्रमाण पेश हुनुपर्दछ रु........

प्रमाण पेश नगरेको	३,७३,३६४

४८.२ **ख . मोविलाइजेशन पेश्की कट्टी :** खरिद सम्झौताको विशेष शर्तको बुदाँ नं. जीसीसी ५७.३ मा सम्झौता रकमको ३०% ले हुने रकम वरावरको काम भएको पहिलो ठेक्का विलवाट पेश्की फर्छयौट शुरु गर्नुपर्ने र ठेक्का सम्वन्धी प्रत्येक मासिक विलवाट ४०% का दरले पेश्की फर्छयौट गर्नुपर्ने र स्वीकृत ठेक्का अवधिको ८०% समय भित्र सम्पूर्ण पेश्की रकम फर्छयौट गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । खरिद सम्झौता अनुसार रु १२,९८,१६०।०० पेश्की फर्छयौट गर्नुपर्नेमा रु ५,००,०००।०० मात्र पेश्की फर्छयौट भएको छ । यसले गर्दा निर्माण व्यवसायीलाई लाभ पुग्नको साथै राज्यलाई थप दायित्व पर्नेदेखिन्छ । सम्झौताको परिपालना गरी समयमा नै पेश्की फर्छयौट हुनुपर्दछ ।

४८.३ **ग . कामको गुणस्तर :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११(ङ) मा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ । असफाल्ट कंक्रिटको काम चेनेज ०+०००-०+६९० मी. सम्म १५१.८० घ.मी. को प्रति घ.मी. रु १३,९९०।०० का दरले रु २१,२३,६८२।०० भुक्तानी भएकोमा ल्याव टेष्ट रिपोर्ट पेश भएको छैन । कामको गुणस्तर एकिन हुन सकेन । कामको गुणस्तर परीक्षण गरी आश्वस्त भएपछीमात्र भुक्तानी दिनेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४९ **ठे.नं. १७।२०७७।०७८**

४९.१ ठे.नं. १७।२०७७।०७८ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र १० शैया भवन निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी सी.ए.वी.-वयान-एन.एस. जे.भी. वीच कवोल अंक रु ७,६८,७४,६६३।५९ को मिति २०७९।०३।१२ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०७८।०२।३० मा सम्झौता भएको छ । यस सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ :

क . म्याद थप : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद सम्झौताको अवधि थप सम्वन्धि व्यवस्था रहेको छ । यस निर्माण कार्यको प्रथम पटक मिति २०८०।०६।२५ को नगरकार्यपालिकाको निर्माणवाट मिति २०८०।१२।३१ सम्म म्याद थप भएको छ । विविध कारणले सम्पन्न हुन नसकेको कारण जनाई २० वटा निर्माण कार्यको एकमुष्ट म्याद थप गरेको छ । त्यस्तै दोश्रो पटक मिति २०८१।०३।२० को नगरकार्यपालिकाको निर्णयवाट मिति २०८१।०६।३१ सम्म म्याद थप भएको छ । विविध कारणले सम्पन्न हुन नसकेको भनी ५ वटा निर्माण कार्यको एकमुष्ट म्याद थप गरेको छ ।यस नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको च.नं. १८२६ मिति २०७९।११।१२ को पत्रवाट निर्माण कार्य शुरु भएको तर कार्य प्रगति सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा समयमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुहुन जानकारी गराईन्छ । म्याद भित्र उक्त योजना सम्पन्न नभएमा योजनाको म्याद थप गर्न नसकिनुका साथै नियमानुसार कारवाही समेत गरिने व्यहोराको पत्र निर्माण व्यवसायीलाई लेखेको छ । सन्तोषजनक प्रगति नहुदाँसमेत पटक पटक स्वविवेकीय तवरवाट म्याद थप गर्दा व्यक्तिको स्वास्थ्य सेवासँग प्रत्यक्ष जोडिएको अस्पतालजस्तो आवश्यक र संवेदनशिल विषयको निर्माण कार्यमा ढिलाई भएको छ । निर्माण कार्य गर्दा कुन कुन काम के कति कारणवाट कति दिन ढिलाई हुनगएको स्पष्ट खुलाई निर्माण व्यवसायीले अभिलेखित प्रमाण पेश गर्नुपर्ने र साइट इन्जिनियरले कामको दैनिक प्रगति देखिने डेलि डायरी राखी कति दिन म्याद थप गर्नुपर्ने हो सिफारिश पश्चातमात्र

सम्वन्धित अधिकारीले म्याद थपको निर्णय गर्नुपर्नेमा विविध कारणले निर्माण कार्यमा ढिलाई भएको उल्लेख गरी एकमुष्ट म्याद थप गर्ने कार्य उचित देखिएन । यस्तो स्वविवेकीय निर्णय गर्ने परिपाटिमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

४९.२ **ख . भेरिएशन आदेश :** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५४ (१) मा खरिद सम्झौता गर्दाको वखत पूर्वानुमान गर्न नसकिएको परिस्थिति सम्झौता कार्यान्वयनको क्रममा सृजना भएमा सोको स्पष्ट कारण खुलाई सम्वन्धित अधिकारीले भेरिएशन आदेश जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११८ मा भेरिएशन परिमाणको प्राविधिक पुष्टयाई र कारण सम्वन्धित अधिकारिले प्रमाणित गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा प्राविधिक पुष्टयाई र कारण उल्लेख भएको छैन । यस निर्माण कार्यको शुरु सम्झौता रकम रु ७,६८,७४,६६३।५९ रहेकोमा आन्तरिक भेरिएशन (परिमाण थपघट) गरी भेरिएशन पछीको सम्झौता रकम समेत रु ७,६८,७४,६६३।५९ नै कायम रहेको छ । आन्तरिक थपघट रु १,०४,७७,२२१।३५ रहेको छ । मिति २०८०।०३।०१ को नगरकार्यपालिकाको निर्णयवाट भेरिएशन आदेश स्वीकृत भएको छ । भेरिएकन आदेश स्वीकृत गर्दा आईटम नं. A.7 Supply of Medical Equipments (PS) 1 मा रु २,३५,००,०००।०० रहेकोमा भेरिएशन आदेशवाट रु १,०४,७७,२२१।३५ घटाई रु १,३०,२२,७७८।६५ कायम गरी अन्य आइटमहरुमा वढाएको छ । प्रोभिजनल सममा रहेको Supply of Medical Equipments को काम वाँकी नै रहेको र उक्त आइटम अस्पतालको लागि अपरिहार्य रहने अवस्थामा रकम घटाई अन्य काममा वढाउँदा अस्पताल संचालनमा समस्या आउन सक्ने देखिन्छ । उक्त आइटमको ड्रइङ्ग, डिजाइन तथा स्पेशिफिकेशन आदि वदल्नु पर्ने वा नपर्ने र वदल्नुपर्ने भएमा उक्त कार्यको आधारभुत प्रकृति वा क्षेत्र परिवर्तन हुने वा नहुने कुरा, भेरिएशन परिमाणको प्राविधिक पुष्टयाई र कारण उल्लेख गरेको छैन । लागत अनुमान स्पष्ट किटान गर्न सक्ने आधार नभएको आइटमको बजेट प्रयोजनको लागि प्रोभिजनल समको आइटमको व्यवस्था गरिनुपर्दछ । एउटा प्रयोजनकालागि प्रोभिजन सममा राखिएको रकम घटाई भेरिएशन आदेश जारी गरी अन्य आईटममा खर्च गर्ने कार्य नियमसम्मत देखिदैन । स्वविवेकीय तवरवाट प्राविधिक पुष्टयाइ वेगर भेरिएशन आदेश स्वीकृत गर्ने कार्य नियमसम्मत देखिएन रु ....

ख.१. विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा पोस्टमार्टम घर निर्माणको व्यवस्था नरहेकोमा नगर कार्यपालिकाको निर्णयवाट पोस्टमार्टम घर निर्माण गरेको पालिकाले जानकारी दिएको छ । स्वीकृत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनभन्दा फरक काम गरी प्रोभिजन सममा भएको अन्य आइटमको रकम घटाई भेरिएशन मार्फत काम गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

ख.२. यस निर्माण कार्यको कवोल अंक लागत अनुमानको तुलनामा ३०.२५ % घटी छ । भेरिएशन आदेश जारी गर्दा म.ले.प.फा.नं. ५०८ को ढाँचामा स्वीकृत नगरेकोले भेरिएशन आदेशपछि लागत अनुमानको तुलनामा कवोल अंक को घटी/वढी प्रतिशत एकिन भएन । शुरु सम्झौता अनुसार लागत अनुमानको तुलनामा कम घटेका आइटमहरुमा उल्लेख्य परिमाण वृद्धि र वढी घटेको आइटममा उल्लेख्य परिमाणमा कमी गरी काम भएको छ । केही आइटमहरु निम्नानुसार रहेका छन :

आइटम	शुरु परिमाण	भेरिएशन परिमाण	ल.ई. दर	कवोल दर	ल.ई.को तुलनामा घटी/वढी दर	शूरु सम्झौता रकम	भेरिएशन पछीको सम्झौता रकम
Pcc in 1:1:2 ratio (M25) for RCC Works	560.76 cum	250.98cum	14977.37	11400	-23.88%	6392664	9253836
Steel reinforcement bar	73.2 mt	36.93mt	101700	90000	-11.50%	6588000	9912061.37
Formwork	8216.75 Sqm	(3422.60) Sqm	621.65	300	-52.74	2465025	1438246.41

अनियमित भएको	१,०४,७७,२२१

४९.३ **ग. गुणस्तर परीक्षण :** गो.भौ. २।२०८१।०३।२४ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११(ङ) मा गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ । सातौ रनिङ्ग विल वापत रु १,०२,२६,६६९।०० भुक्तानी भएको छ । प्रोभिजनल सम अन्तर्गत Supply of Medical Equipment's को लागि रु ५५,८२,१६६।७० भुक्तानी भएकोमा स्पेशिफिकेशन अनुसार सामग्री रहे नरहेको प्राविधिक परीक्षण गरेको छैन । वी.ओ.क्यू.मा मेडिकल सामग्री आपूर्तिगर्ने मात्र उल्लेख भएको छ र जडान गर्ने दायित्व कस्को हो उल्लेख

छैन । उक्त सामग्रिको स्पेशिफिकेशन तयार गर्दा जडानसम्मको लागत जोडिएको जानकारी पालिकाले दिएको छ । निर्माणाधिन भवनमा सामाग्री मौज्दात राख्दा सामान टुटफुट वा विग्रन सक्ने तथा सामग्रीको उचित संरक्षण नहुन सक्दछ । भवन संरचना निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न नभई सामग्री किनेर मौज्दात राख्ने कार्य नियमसम्मत भएन रु.....

प्रोभिजनल सम वापत DEUTI SURGIMED PVT.LTD. Nepalgunj को विजक नं. ३३१-३३७।२०८१।०३।१४ को आधारमा भुक्तानी दिएकोमा सक्कल विल पेश भएको छैन । प्रोभिजनल सम वापतको रकम भुक्तानी दिदा सक्कल विजक पेस गरेपछी विजकको सीमाभित्र रहेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्दछ ।

अनियमित भएको	५५,८२,१६६

४९.४ **घ. Brick Masonry वढी भुक्तानी :** Item. No.B.7. First Class local chimney made brick work in cement sand mortar (1:4) in Super Structure कार्यकालागि हालसम्म ५८६।२४ घ.मी. को प्रति घ.मी. १०,२००।०० का दरले रु ५९,७९,६६५।१४ भुक्तानी भएको छ ।भुक्तानी गर्दा पर्खाल लगाउनु नपर्ने ठाउँ (Gap) घटाएको परिमाण ड्रइङ्ग र वास्तविक नापजाचसँग मेल खाएको छैन । पालिकाको प्राविधिक प्रतिनिधिको उपस्थितिमा स्थलगत रुपमा नापजाच गर्दा Grid 1-1 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ८.३१ घ.मी. रहेकोमा २.३९ घ.मी. मात्र घटाएकोले ५.९२ घ.मी. वढी, Grid 3-3 मा Brick Masonry को काम नै नभएकोमा १९.७७ घ.मी. , Grid 6-6 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ८.३ घ.मी. रहेकोमा ३.५१ घ.मी. मात्र घटाएकोले ४.७९ घ.मी. वढी गरी कुल ३०.४८ घ.मी. वढी भुक्तानी भएको छ । वढी भुक्तानी भएको ३०.४८ घ.मी. को प्रति घ.मी. रु १०,२००।०० का दरले हुने रु ३,५१,३१२।४८ (मू.अ.कर समेत) सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीवाट असुल हुनुपर्दछ रु......

ङ. Plaster कार्यको वढी भुक्तानी : निर्माण नभएको पर्खालको भागमा प्लास्टरको भाग समेत भुक्तानी भएकोले वढी भुक्तानी हुन गएको छ । Grid 1-1 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ३१.७५ वर्ग मी. रहेकोमा ९.१३५ वर्ग मी. मात्र घटाएकोले २२.६२ वर्ग मी. वढी, Grid 3-3 मा Brick Masonry को काम नै नभएकोमा १७४ वर्ग मी. , Grid 6-6 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ४३.८९ वर्ग मी. रहेकोमा १८.३३ वर्ग मी. मात्र घटाएकोले २५.५६ वर्ग मी. वढी गरी कुल २२२.१८ वर्ग मी. वढी भुक्तानी भएको छ । वढी भुक्तानी भएको २२२.१८ वर्ग मी. को प्रति घ.मी. रु २१०।०० का दरले हुने रु ५२,७२३।३१ (मू.अ.कर समेत) सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीवाट असुल हुनुपर्दछ रु.........

च. रङ्गरोगनको कार्यको वढी भुक्तानी : निर्माण नभएको पर्खालको भागमा रङ्गरोगनको भाग समेत भुक्तानी भएकोले वढी भुक्तानी हुन गएको छ । Grid 1-1 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ३१.७५ वर्ग मी. रहेकोमा ९.१३५ वर्ग मी. मात्र घटाएकोले २२.६२ वर्ग मी. वढी, Grid 3-3 मा Brick Masonry को काम नै नभएकोमा १७४ वर्ग मी. , Grid 6-6 मा लम्वाइ कम लिएको कारण घटाउनुपर्ने परिमाण ४३.८९ वर्ग मी. रहेकोमा १८.३३ वर्ग मी. मात्र घटाएकोले २५.५६ वर्ग मी. वढी गरी कुल २२२.१८ वर्ग मी. वढी भुक्तानी भएको छ । वढी भुक्तानी भएको २२२.१८ वर्ग मी. को प्रति घ.मी. रु २१०।०० का दरले हुने रु ५२,७२३।३१ (मू.अ.कर समेत) सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीवाट असुल हुनुपर्दछ रु......

असुल गर्नुपर्ने	४,५६,७५८

५० **ठे.नं. ०८।०७९।८०**

ठे.नं. ०८।०७९।८० वडा नं. ६ र ७ को सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी के.आर/लाली गुराँस जे.भी. वीच कवोल अंक रु २,३७,३७,२४३।०२ को मिति २०८०।०३।१५ मा काम सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०७९।०९।२१ मा सम्झौता भएको छ । यस निर्माण कार्यको अवधि २०८०।१२।३१ सम्म थप भएकोमा म्याद थप गर्दा कम्तिमा २०८२।०१।३० सम्मको अवधि भएको कार्यसम्पादन जमानत पेश गर्नुपर्नेमा कम अवधि (२०८१।०९।३०) को कार्यसम्पादन जमानत पेश भएकोमा समेत म्याद थप भएको छ ।

गो.भौ. ४५।०८०।०९।२९ चौथो तथा अन्तिम विल वापत रु १४,२९,८१३।०० भुक्तानी भएको छ । सडक कालोपत्रे गर्दा क्रमश सववेस, वेस, प्राइम कोट, टेककोट गर्दै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । यस निर्माण कार्यको अन्तिम विल भुक्तानी गर्दा वेसको काम र असफाल्ट कन्क्रिटको काम तेश्रो रनिङ्ग विलमा सम्पन्न भई भुक्तानी पश्चात Preparation of Sub grade with cambering, levelling with compaction 184.59cum@300= Rs 55,377.00; Providing and Laying Natural Sand bed granular Sub-base 166.14cum@2200= Rs 3,65,508.00, Providing and Applying Prime coat with hot bitumen 62.64Ltr@Rs120= Rs 7516.80, Providing and Applying Tack coat with hot bitumen 37.58Ltr@Rs120 = Rs 4509.84 को कुल भुक्तानी रु ४,३२,९११।६४ भएको छ । वेसको काम र असफाल्ट कन्क्रिटको काम तेश्रो रनिङ्ग विलमा सम्पन्न भई भुक्तानी पश्चात सव ग्रेड, सव वेस, प्राइम कोट, टेक कोटको भुक्तानी गरेको रकम सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीवाट असुल हुनुपर्दछ रु.....

असुल गर्नुपर्ने	४,३२,९११

५१ ठे.नं. १८।२०७७।०७८

५१.१ ठे.नं. १८।२०७७।०७८ Dhodari Hospital 25 Bed Building Construction कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी रोयल-प्रसंसा-ब्ल्याक बक जे.भी. वीच कवोल अंक रु रु ४,०३,२१,४८२।४६ को मिति २०७९।०३।१२ मा काम सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०७८।०३।०१ मा सम्झौता भएको छ । यस सम्वन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ :

क . म्याद थप : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद सम्झौताको अवधि थप सम्वन्धि व्यवस्था रहेको छ । यस निर्माण कार्यको प्रथम पटक मिति २०८०।०६।२५ को नगरकार्यपालिकाको निर्माणवाट मिति २०८०।११।३० सम्म म्याद थप भएको छ । विविध कारणले सम्पन्न हुन नसकेको कारण जनाई २० वटा निर्माण कार्यको एकमुष्ट म्याद थप गरेको छ । यस नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको च.नं. १८२६ मिति २०७९।११।१२ को पत्रवाट निर्माण कार्य शुरु भएको तर कार्य प्रगति सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा समयमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुहुन जानकारी गराईन्छ । म्याद भित्र उक्त योजना सम्पन्न नभएमा योजनाको म्याद थप गर्न नसकिनुका साथै नियमानुसार कारवाही समेत गरिने व्यहोराको पत्र निर्माण व्यवसायीलाई लेखेको छ । मिति २०८०।११।३० पछी म्याद थप भएको छैन । सन्तोषजनक प्रगति नहुदाँसमेत पटक पटक स्वविवेकीय तवरवाट म्याद थप गर्दा व्यक्तिको स्वास्थ्य सेवासँग प्रत्यक्ष जोडिएको अस्पतालजस्तो आवश्यक र संवेदनशिल विषयको निर्माण कार्यमा ढिलाई भएको छ । निर्माण कार्य गर्दा कुन कुन काम के कति कारणवाट कति दिन ढिलाई हुनगएको स्पष्ट खुलाई निर्माण व्यवसायीले अभिलेखित प्रमाण पेश गर्नुपर्ने र साइट इन्जिनियरले कामको दैनिक प्रगति देखिने डेलि डायरी राखी कति दिन म्याद थप गर्नुपर्ने हो सिफारिश पश्चातमात्र सम्वन्धित अधिकारीले म्याद थपको निर्णय गर्नुपर्नेमा विविध कारणले निर्माण कार्यमा ढिलाई भएको उल्लेख गरी एकमुष्ट म्याद थप गर्ने कार्य उचित देखिएन । यस्तो स्वविवेकीय निर्णय गर्ने परिपाटिमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

गो.भौ.१७२।०८१।०३।०४ यस निर्माण कार्यको दोश्रो रनिङ्ग विल वापत रु ५५,२६,८७०।५५ भुक्तानी भएको छ । यस निर्माण कार्यको म्याद मिति २०८०।११।३० सम्म रहेको र सो पश्चात म्याद थप भएको छैन । खरिद सम्झौताको अवधि थप नगरी मिति ०८१।०३।०४ मा भुक्तानी भएको नियमसम्मतत देखिएन रु......

अनियमित भएको	५५,२६,८७०

५१.२ **ख . पेश्की :** खरिद सम्झौताको विशेष शर्तको बुदाँ नं. जीसीसी ५७.३ मा सम्झौता रकमको ३०% ले हुने रकम वरावरको काम भएको पहिलो ठेक्का विलवाट पेश्की फर्छ्यौट शुरु गर्नुपर्ने र ठेक्का सम्वन्धी प्रत्येक मासिक विलवाट ४०% का दरले पेश्की फर्छ्यौट गर्नुपर्ने र स्वीकृत ठेक्का अवधिको ८०% अवधिभत्र सम्पूर्ण पेश्की रकम फर्छ्यौट गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकावाट प्राप्त विवरण अनुसार यस निर्माण कार्यको मोविलाइजेशन पेश्की फर्छ्यौट गर्न वाँकी रु १९,८१,७९८।०० रहेको छ । निर्माण कार्यको ८०% अवधिमा पेश्की फर्छ्यौट गरिसक्नुपर्नेमा म्याद समाप्त हुदाँसम्म पेश्की जमानत जफत गरेको छैन । अग्रीम वैक जमानतको अवधि २१ मे २०२२ मा समाप्त भएकोमा लेखापरीक्षणको क्रममा माछापुच्छ्रे बैक ली. को रु २०,००,०००।०० को मिति १ सेप्टेम्बर २०२४ मा जारी भई मिति

१३ जेनवरी २०२५ सम्म अवधि भएको अग्रीम बैंक जमानत पेश भएको छ । खरिद सम्झौताको अवधि समाप्त भएकोमा अवधि थप भएको छैन । खरिद सम्झौताको अवधि थप नभएकोले अविलम्व पेश्की रकम असुल फर्छयौट हुनुपर्दछ रु.........

असुल गर्नुपर्ने	१९,८१,७९८

५२ **निर्माण कार्यको बीमाः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२ अनुसार १० लाख भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्न निर्माण व्यवसायीले त्रुटी सच्याउनुपर्ने अवधिसम्मको निर्माण कार्य, मेसिनरी, सामग्री, प्रतिस्थापन खर्च, तेस्रो पक्ष, कामदार लगायतको बीमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । देहाय अनुसारका योजनाहरूमा त्रुटी सच्याउनुपर्ने अवधिसम्मको लागि बीमा निर्माण व्यवसायीले बीमा गरेको देखिएन ।

योजनाको नाम	ठेक्का नं.	सम्झौता रकम	ठेक्काको समाप्त हुने अवधि	बीमाबापतको रकम
कुसुम्बा हाट बजार स्थलमा प्रवेशद्धार र आयमुलक सटरभवन निर्माण	MG/W/NCB/MNPO-12/080/081	६५१०८४१.८७ (भ्याट सहित)	२०८१/०३/२०	१०००००.०
ताराताल भुरीगाउ सुर्खेत तेलपानी हुँदै राराताल जोड्ने सडक स्तरोन्नति	MG/W/NCB/MNPO-18/080/081	२०७१८६४.४६(भ्याट सहित)	२०८१/०३/१५	

५३ **नन्फाईलरः**

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १८ मा भुक्तानीमा प्राप्त मूल्य अभिवृद्धि करको विवरण भुक्तानी पाएको अर्को महिनाको २५ गतेभित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण सहित दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।तर कार्यालयबाट K.C.Construction(PAN-304795358/Bill no-56- 2081/3/15) को मू.अ.कर रु. ९४९९४.७४ भुक्तानी दिएकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि कर विवरण नबुझाई 2080/T/2 बाट नन्फाईलर रहेको उक्त फर्मले कर समायोजन पत्र पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	९४,९९५

५४ **प्राविधिक परीक्षणः** (८-२०८०-१२-१३):

सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गरी स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरी प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम, प्रतिशत, स्पेसिफिकेशन, निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेख गरी त्यस्तो प्रतिवेदनलाई सार्वजनिक निकायले खरिद कारबाहीको अभिलेखको रुपमा राख्नु पर्ने उल्लेख छ।कार्यालयले नविकरणिय उर्जा प्रविधि जडान अन्तर्रगत मधुवन न पा ५ मा ७ थान सोलार सामाग्रि जडान वापत रु. ७९८०७०.० खर्च लेखेको पाईयो ।स्पेशिफिकेशन बमोजिम मालसामान खरिदमा खरिद गरे पश्चात उल्लेखित सामानहरुको प्राविधिक परीक्षण नगरेको हुँदा कार्यालयले प्राविधिक परीक्षण पेश हुनुपर्दछ ।

५५ **उपभोक्ता समितिः**

५५.१ **उपभोक्ता समितिको अभिलेखः** उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ मा कार्यालयले आयोजना संचालन एवंम कार्यान्वयनमा संलग्न उपभोक्ता समितिको अभिलेख अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा व्यवस्थित गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले आयोजना संचालन एवंम कार्यान्वयनमा संलग्न उपभोक्ता समितिको अभिलेख राखेको छैन। जसकारण एउटै व्यक्ति, एकै परिवारका व्यक्ति एकभन्दा बढि आयोजनामा संलग्न भएको तथा कुन कुन उपभोक्ता समितिले तोकिएको समयमा कार्यसम्पन्न गरेको र कुन कुन उपभोक्ता समितिले समयमा कार्यसम्पन्न नगरेको यकिन हुन सक्ने देखिएन।

५५.२ **उपभोक्ता समिति छनौटः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा एक करोड सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा लाभग्राही समुदायबाट गराउन सक्ने र कामको लागि र सेवाको प्रकृति, परिमाण, लाग्ने आर्थिक स्रोत लाभग्राही समुदायको

व्यहोर्ने वा व्यहोर्नु पर्ने रकम र अन्य आवश्यक कुराहरु खुलाई सार्वजनिक निकायले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव माग गर्न वा समुदाय आफैंले प्रस्ताव वा निवेदन पेश गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। तर पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउँदा सम्झौता बाहेक पूर्वका सो प्रकृया पालना गरेको देखिएन।यसबाट विकास निर्माण कार्यमा उपभोक्ता छनौटको आधार पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक तवरले भएको देखिएन। निर्माण कार्यको समय, लागत र गुणस्तरमा असर पर्ने हुँदा लाभग्राही समुह छनौट गर्दा नियमको पालना गरी पारदर्शी र अधिक सहभागितात्मक तवरले गरिनु पर्दछ।

५५.३ **जटिलसंरचना निर्माणः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन, पुल, कल्भर्ट, ओभरहेड टंकी, निर्माण, ग्रामीण विद्युतीकरण लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन् :

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५५.३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५५.४ **उपभोक्ता समितिबाट निर्माण गरीएका निर्माण कार्यको एजविल्ट नक्साः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(१) मा खरिद सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको तीस दिन भित्र सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए बमोजिमको एज विल्ट नक्सा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस वर्ष उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण सम्पन्न गरेको विभिन्न निर्माण कार्यहरुको निर्माण भए बमोजिमको नक्सा पेश गरेको देखिएन तथा सम्झौताको शर्तमा समेत नक्सा पेश गर्ने उल्लेख गरेको देखिएन। सम्पन्न योजनाको एजविल्ट नक्सा तयार नगरेकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुसार कार्य हुनुपर्दछ।

५५.५ **मर्मत सम्भार कोषः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (३) मा सम्पन्न निर्माण कार्यको सञ्चालन वा मर्मत सम्भार उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले गर्नुपर्ने, सोही नियमावलीको उपनियम (१५) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले सम्पन्न आयोजनाको सेवा उपयोग गरे वापत उपभोक् ताले तिर्नुपर्ने सेवा शुल्क तोकी शुल्क जम्मा गर्ने कुनै कोष खडा गरी सोही कोषबाट त्यस्तो निर्माण कार्य सञ्चालन तथा मर्मत, सम्भार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। तर सम्पन्न आयोजना मर्मत सम्भारका लागि कुनै उपभोक्ता समितिहरुले मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरेको पाइएन। अतः निर्मित आयोजनाहरुको सु-सञ्चालन तथा दिगोपनाको लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनुपर्दछ।

५५.६ **हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोगः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (९)मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ। सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन।नियमावलीको व्यवस्था अनुरुप कार्य हुनुपर्दछ।

५५.७ **योजना हस्तान्तरणः** सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम (१२) उपनियम (११) बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत हालसम्म गरिएको कुनै आयोजनाको स्वामित्व सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको देखिएन। जुन चाहि दिगो विकास तथा जनसहभागिताको मर्म विपरीत हुनुको साथै निर्मित

आयोजनाको रेखदेख तथा मर्मतमा अन्यौलता सिर्जना गरेको देखिन्छ। तसर्थ, कार्यालयले सम्झौताको समयमा नै उक्त कानुनी व्यवस्थाको बारे उपभोक्तासंग अन्तरक्रिया गरी वास्तविक लाभग्राहीलाई मात्र आयोजना संचालन गर्न दिनुपर्दछ। जसबाट उपभोक्ताबाट हुने कार्यमा निर्माण व्यवसायीको संलग्नता कम हुन जान्छ।

५५.८ **दर विश्लेषणमा दोहोरो इन्धनः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(२) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्सको अनुसार तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।कार्यालयले विभिन्न योजनाहरूका लागि कंक्रिटका कामको नर्म्स अनुसार दरविश्लेषण गर्दा इन्धनको खर्च छुट्टै समावेश गरेकोमा Equipment Hire Rate मा समेत इन्धन समावेश गरेको देखियो । इन्धनको दोहोरो भुक्तानी हुने देखिएकोले देहाय बमोजिम बढी भुक्तानी रकम असुल हुनुपर्ने रु.

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५५.८ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	१,८५,६८३.१२

५५.९ **बढी भुक्तानीः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सार्वजनिक स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले देहाय बमोजिमको कार्यमा नगरपालिकाको स्विकृत दर विश्लेषणभन्दा बढी दर कायम गरी भुक्तानी भएको सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

गो भौनं./ मिति	उपभोक्ता समिति	काम	परिमाण	स्विकृत दर	भुक्तानी दर	बढी भुक्तानी
२४१। २०८१। ०३।२१	धर्मबस्ति सशस्त्र केम्प जाने बाटो ग्राबेल उ स	Providing and Laying RCC 600mm dia NP3 Flush joined pipe for culvert including fixing with cement mortar 1:2 ad per drawing and technical specification	१५.०	९०१५.८०	९३३१.५२	४७३६.०
जम्मा						**४७३६.०**

असुल गर्नुपर्ने	४,७३६

५६ ठे.नं. ०३।०७९।८० र ठे.नं. ०२।२०७९।०८०

५६.१ **मोविलाइजेशन पेश्की असुल :** ठे.नं. ०३।०७९।८० वडा नं. ८ र ९ सीमादेखि वडा नं. ८ कार्यालय र नगरपालिका कार्यालय हुदै साना किसान कोल्डस्टोर जोडने सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी सिस्ने कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि. वीच कवोल अंक रु ३,०८,७२,४६८।२० को मिति २०८०।१०।२९ मा काम सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०७९।०९।१७ मा सम्झौता भएको छ । यस निर्माण कार्यको म्याद मिति २०८१ माघ मसान्तसम्म थप भएको छ । खरिद सम्झौताको विशेष शर्तको बुदाँ नं. जीसीसी ५७.३ मा Deductions from Payment Certificates will commence in the first certificate in which the value of works executed exceeds 20% of the contract price. Deduction will be at the rate of 40% of the respective monthly interim payment certificate until such time as the advance payment has been repaid ; provided that the advance payment shall be completely repaid prior to the end of 80% of the approved contract price or all the advance payment shall be deducted if the project duration exceeds one year from the date of aggrement को व्यवस्था रहेको छ । मोविलाइजेशन पेश्की वापत रु ५४,००,०००।०० भुक्तानी भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा प्रथम विल वापत रु ३१,६०,४००।४६ र दोश्रो विल वापत रु ५८,४९,०९७ भुक्तानी भएकोमा पेश्की फर्छयौट गरेको छैन । आ.व. २०८०।८१ मा कुनै भुक्तानी भएको छैन । खरिद सम्झौता अनुसार २०८०।१०।२९ गते भित्र सम्पूर्ण पेश्की फर्छयौट गरिसक्नुपर्नेमा हालसम्म पेश्की फर्छयौट भएको छैन । आ.व. २०७९।८० को दोश्रो रनिङ्ग विलवाट विल रकमको ४०% पेश्की फर्छयौट गर्नुपर्नेमा सो समेत गरेको देखिएन, यसवाट निर्माण व्यवसायीलाई लाभ पुग्ने र राज्यलाई थप दायित्व वढने देखिन्छ । खरिद सम्झौता अनुसार अविलम्व पेश्की जमानत जफत गरी पेश्की असुल फर्छयौट हुनुपर्ने रु....

असुल गर्नुपर्ने	५४,००,०००

५६.२ **पेश्की फर्छ्यौट** - ठे.नं. ०२।२०७९।०८० मधुवन न.पा. ओराली बजार देखि ठाकुरवावा न. पा. सिमासम्मको बाटो कालोपत्रे निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायी सिस्ने कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि. वीच कवोल अंक रु ९,६६,९५,६२८।२७ को मिति २०८०।१०।२९ मा काम सम्पन्न गर्नेगरी मिति २०७९।०९।१७ मा सम्झौता भएको छ । यस निर्माण कार्यको अवधि २०८१।१०।२९ सम्म थप भएको छ । मोविलाइजेशन पेश्की रु १,७०,००,०००।०० वाँकी रहेको छ । खरिद सम्झौताको विशेष शर्तको बुदाँ नं. जीसीसी ५७.३ मा सम्झौता रकमको ३०% ले हुने रकम वरावरको काम भएको पहिलो ठेक्का विलवाट पेश्की फर्छ्यौट शुरु गर्नुपर्ने र ठेक्का सम्वन्धी प्रत्येक मासिक विलवाट ४०% का दरले पेश्की फर्छ्यौट गर्नुपर्ने र स्वीकृत ठेक्का अवधिको ८०% समय भित्र सम्पूर्ण पेश्की रकम फर्छ्यौट गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

यस निर्माण कार्यको हालसम्म रु २,७२,६३,६१३।८३ भुक्तानी भएको छ । शुरु सम्झौता अनुसार सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि र ५ महिना थप अवधिसम्म जम्मा २८.२०% प्रगति भएको छ भने न्युन कार्य प्रगतिको कारण पेश्की फर्छ्यौट समेत हुन सकेको छैन । खरिद सम्झौताको GCC 57.2 मा The Contractor is to use the advance payment only to pay for equipment, Plant, Materials, and mobilization expenses required specifically for execution of the contract. The Contractor shall demonstrate that advance payment has been used in this way by supplying copies of invoices or other documents to the project manager को व्यवस्था रहेको छ । सार्वजनिक खरिद नियमावलली, २०६४ को नियम ११३(२) मा दिइएको पेश्की रकम जम्मा भएको बैंकको खाता र खर्चको प्रयोजन खुल्ने मासिक विवरण निर्माण व्यवसायीले सार्वजनिक निकायलाई नियमिति रुपमा उपलव्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था भएकोमा परिपालना भएको छैन । पेश्की रकम यस निर्माण कार्य प्रयोजनमा नै प्रयोग भएको छ भनी सुनिश्चित हुने आधार देखिदैन । कार्य योजना अनुसार समयमा कार्यसम्पादन गरी पेश्की फर्छ्यौट गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

५७ **आन्तरिक राजस्व तर्फ**

५७.१ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४१,२६९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **८९,१९४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **११२,५२४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५७.२ भारी यान्त्रिक उपकरण प्रयोगः स्वीकृत IEE प्रतिवेदनको सुझाव नं. ३ मा संकलन तथा उत्खनन् कार्य सम्पन्न भए पश्चात उत्खनन् आदेश बमोजिमको परिमाण भन्दा बढी वा घटी भयो भनेर तुलना गर्न मिल्ने Post Measurement अभिलेख राख्नुपर्ने तथा सुझाव नं. ४ अनुसार उत्खनन् संकलनका क्रममा भारी यान्त्रिक उपकरण प्रयोग गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाले Post Measurement अभिलेख राखेको तथा भारी यान्त्रिक उपकरण प्रयोगलाई पूर्णतया निषेध गरेको पाइएन । यसबाट वातावरणीय पक्षमा समेत असर पर्नेहुदाँ कार्यलयले त्यसतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

अनुगमन तथा निरीक्षण प्रतिवेदनः लुम्बिनी प्रदेश नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ अनुसार जिल्ला अनुगमन तथा व्यवस्थापन समितिको रोहवरमा घाटगद्दीस्थलको वर्षमा ३ पटक निरीक्षण अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा समितिको अनुगमन तथा निरीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त हुनसकेन । कार्यविधि अनुसार अनुगमन तथा निरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश हुनुपर्दछ।

प्राकृतिक श्रोत उत्खनन कार्ययोजनाः ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा उत्खनन्, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को दफा ४ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले नदीजन्य पदार्थको सङ्कलन, उत्खनन् र बिक्री गर्दा उत्खनन् र सङ्कलन सम्बन्धी कार्ययोजना तयार गरी गाउँ वा नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गर्नु पर्ने, प्रचलित कानून बमोजिम वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी अधिकार प्राप्त निकायबाट स्वीकृत गर्ने, गराउने, प्रत्येक वर्ष ठेक्का वन्दोवस्त गर्नुपूर्व स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित परीमाणलाई स्थलगत प्राविधिक अध्ययनको आधारमा अध्यावधिक गरी पुनः यकीन गर्ने, गाउँसभा वा नगरसभाद्वारा स्वीकृत दरमा उत्खनन्, सङ्कलनको अनुमती र बिक्रीको लागि ठेक्का व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष नदीजन्य पदार्थ उत्खनन सम्बन्धी कार्ययोजना तयार गरेको पाइएन । समयमा नै कार्ययोजना तयार गरी वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन अनुसारको परिमाणमा नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, घाटगद्दी र निकासी गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ ।

५७.३ असुली गर्न बाँकी आन्तरिक आय – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तरगत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र असुली गर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले यो वर्ष पालिकाको स सुल्क एम्बुलेन्स सञ्चालन गरेको र सो बापत लगबुक अनुसार रु.९०६११५। बराबरको आम्दानी जनाएकोमा रु ८८२४१५। असुल गरेकोमा रु २३७००। दाखिला गर्न बाँकी रहेको छ । बाँकी रकममा हर्जना समेत यकिन गरी असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	२३,७००

५७.४ नदीजन्य पदार्थको आय

पालिकाले पालिका क्षेत्रमा रहेका कुसुम्बाघाट, पत्थरबोझी, कुमाराघाट र लठ्ठवाघाटबाट ढुङ्गा, गिटी तथा बालुवा उत्खनन गरी बिक्री वितरणको लागि २०७९।७।१७ मा IEE स्वीकृत गरेको देखियो । स्वीकृत IEE प्रतिवेदन अनुसार ८ महिनामा विभिन्न घाटबाट रु.२०२२५५६८ बराबरको ७१६०० घ.मी. परिमाण नदीजन्यपदार्थ उत्खनन् गर्न मिल्ने देखिन्छ । पालिकाले पटक पटक नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा विक्रीवितरणका लागि बोलपत्र आव्हान गरेकोमा बबई लठ्ठवा घाट १ र २ क्षेत्रको केसि कन्सट्रक्सनले रु.७०७०४१०। मा २५००० घ.मीको ठेक्का लागेको र अन्य क्षेत्रमा कुनै पनि ठेक्का नपरेकोले अमानतबाट नगदी रसिदबाट रु.३५८७२०। मात्र संकलन भएको विवरण पेश गरेको छ । पालिकाले ४ वटा घाटबाट २०७९।८० र २०८०।८१ सम्म कूल ४८८५०.९९ घ.मी. बराबरको रकम आम्दानी गरेको अभिलेख प्राप्त भएको छ । ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा उत्खनन, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को दफा ९ मा व्यवसायीले संकलन वा ढुवानी गरेको परिणामको दैनिक पटके उत्पादन बिक्री वा ढुवानी गरेको परिणामको अभिलेख अनुसूची ४ (क) बमोजिम नराखेको, मापदण्डको अनुसूचि ५ अनुसारको चेक लिस्ट प्रयोग गरी समन्वय समिति र पालिकाबाट अनुगमन भएको पाइएन । विवरण, अनुगमन प्रतिवेदन तथा अनुसूचि नराखेकोले यति परिमाण नै निकासी भएको हो भनी ठोसरुपमा भन्न सकिएन । पालिकाले नियमित अनुगमन गरी दैनिक कार्यतालिका बनाई ठेकेदारलाई दिने सोही अनुसार सामाग्रि संकलन गर्न दिई सम्झौतामा उल्लेखित परिमाण भन्दा बढी नहुने गरी काम गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५७.५ ठेक्का जरिवानाः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २८ अनुसार तोकिएको समयमा राजश्व रकम दाखिला नगरेमा सम्वन्धित तालुक कार्यालयले १० दिन सम्म ढिला भए दाखिला गर्न बाँकी रकम र सो रकमको १० प्रतिशतले जरिवाना गरी सो समेत दाखिला गर्न लगाउने सो भन्दा बढी ढिला गरेको भए दश प्रतिशतले जरिवाना गरी दाखिला गर्न लगाउनु पर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले देहायका आय ठेक्का लगाई ठेकेदारसँग सम्झौता गरेकोमा तोकेको समयमा दाखिला नगरी ढिला गरी दाखिला गरेकोले नियममा भएको व्यवस्था बमोजिम जरिवाना असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने रु.

विवरण	संकलक	ठेक्काको अन्तिम मिति	दाखिला गरेको मिति	रकम	जरिवाना
ढुङ्गा,गिट्टि बालुवा	केसी कन्सट्रक्सन	२०८१ जेष्ठ मसान्त	२०८१।३।२४	३५३५२०५	३५३५२१
कुसुम्बा बजार भवन	हरि बहादुर ज्ञवाली	२०८० पौष मसान्त	२०८०।१०।१५	३८७६५०	३८७६५
कुसुम्बा साप्ताहिक हाटबजार	लाल बहादुर भाट क्षेत्री	२०८१असार मसान्त	दाखिला नभएको	४०९९९९	४१०००
माचडचोक कृषि हाटबजार	लाल बहादुर भाट क्षेत्री	२०८१असार मसान्त	दाखिला नभएको	२८५००	२८५०
ओराली कृषि हाटबजार	लाल बहादुर भाट क्षेत्री	२०८१असार मसान्त	दाखिला नभएको	२७०००	२७००
कुस्मीनिया कृषि हाटबजार	लाल बहादुर भाट क्षेत्री	२०८१असार मसान्त	दाखिला नभएको	७५०५	७५१
जम्मा					४३९५८६

असुल गर्नुपर्ने	४,३९,५८७

५७.६ गिट्टी, ढुंगा, बालुवाको कर स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ को उपदफा १, १(च), ३ र ४ मा ढुंगा, गिट्टी र बालुवाको करमा प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुको दोहोरो अधिकार रहने, करको दर सम्बन्धित प्रदेशले निर्धारण गरी स्थानीय तहहरूले संकलन गरेर प्रदेश स्तरको कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गरी प्रदेशले लागु गरेको कानून अनुसार बाँडफाँड हुने गरेको मा उक्त दफा संघीय आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा खारेज गरी दफा ६२(क) थप गरेर स्थानीय तहहरूले गिट्टी, ढुंगा, बालुवा बिक्री गरी प्राप्त रकम आफ्नो संचित कोषमा जम्मा गर्ने गरी सो करमा स्थानीय तहहरुको एकल अधिकार कायम गरेको देखिन्छ तर सो अनुरुप प्रदेशहरुले तर्जुमा गरेका कानूनहहरु संशोधन गर्नु पर्नेमा नगरेको कारण सो करको बाँडफाँडमा अस्पष्टता देखिएको छ।यस्तो अवस्थामा संघीय कानून अनूसार नै गर्नु पर्दछ।त्यस अतिरिक्त दफा ६२(क) विपरित हुने गरी संघीय मन्त्रिपरिषद्ले ढुंगा, गिट्टी, बालुवा उत्खन्न, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ जारी गरी थप अस्पष्टता सृजना गरेको अवस्था समेत देखियो। यस बर्ष सम्म स्थानीय तह विभाज्य कोषमा रु.२८६८६१८७। मौज्दात रहेकोमा यस सम्बन्धी स्पष्ट कानूनी व्यवस्था गरी गिट्टि, ढुंङ्गा,वालुवा करको संकलन तथा बाँडफाँड गर्नुपर्दछ ।

५८ राजस्व उठ्न बाँकी

५८.१ सवारी साधन पार्किङ शुल्कः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तरगत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने व्यवस्था छ । यस पालिकाको आर्थिक ऐन,२०८० अनुसार आर्थिक बर्ष २०८०।८१ को लागि पारित गरेको करका दरहरुमा पालिका भित्र रहेको बसपार्कको लागि ठेक्का लगाउने प्रयोजनको लागि विभिन्न सवारी साधनको शुल्कको दर तोकेकोमा सो को पालिकाबाट कुनै पनि ठेक्का आव्हान नभएको र अमानतबाट समेत शुल्क संकलन नगरेकोले पालिकाको आन्तरिक आम्दानीमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विभिन्न क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन गरी शुल्क संकलनबाट पालिकाको आम्दानी बढाउने कार्यमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

५८.२ **निजि विद्यालय नविकरण शुल्क-** पालिकाको आर्थिक ऐन २०८० मा आफनो क्षेत्र भित्र सञ्चालित संस्थागत विद्यालयहरुको बार्षिक नविकरण शुल्क कक्षा सञ्चालनका आधारमा १ देखि ५ सम्मलाई पाँच हजार, १ देखि ८ सम्मलाई आठ हजार र १ देखि १० सम्मलाई दश हजार तथा १ देखि १२ सम्मलाई बाह्र हजार शुल्क सङ्कलन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले अनुसूची खण्डमा समावेश विवरण अनुसारका तपसिलका कक्षा सञ्चालन भएकोमा शुल्क संकलन गरेको देखिएन । आर्थिक ऐन अनुसार विद्यालयबाट रु.७६०००। शुल्क असुल गर्नुपर्ने रु.

कक्षा सञ्चालन	विद्यालय संख्या	रकम
१ देखि ५	८	४००००
१ देखि ८	२	१६०००
१ देखि १०	२	२००००
जम्मा		७६०००

असुल गर्नुपर्ने	७६,०००

५८.३ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **३८७,६५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५८.४ घरको कार्य सम्पन्न दस्तुरः पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८० मा घर निर्माण सम्पन्न प्रमाण दस्तुर रु.१०००। लाग्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष ३० वटा घरको कार्य सम्पन्न गरेकोमा पालिका आर्थिक ऐन अनुसार रु.३००००। असुल गरेको देखिएन । सो रकम सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	३०,०००

५८.५ राजश्व दाखिला : आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २७ मा प्रचलित कानुनबमोजिम नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजस्व तथा अन्य सरकारी रकम कार्यलयमा प्राप्त भएपछि सोही दिन तथा सोही दिन सम्भव नभए सोको भोलिपल्ट प्रचलित ढाँचामा लेखा राखी बैङ्क दाखिला गर्नुपर्ने साथै सोही ऐनको दफा ३८ अनुसार तोकिएको समयमा राजश्व रकम दाखिला नगरेमा सम्वन्धित तालुक कार्यालयले १० दिन सम्म ढिला भए दाखिला गर्न बाँकी रकम र सो रकमको १० प्रतिशतले जरिवाना गरी सो समेत दाखिला गर्न लगाउने सो भन्दा बढी ढिला गरेको भए दश प्रतिशतले जरिवाना गरी दाखिला गर्न लगाई कसूरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम बिभागीय कारवाही समेत गर्न गराउन सक्ने व्यवस्था छ । पालिका भित्रका ९ वडाहरुमध्ये नमुना छनौट गरी निम्नानुसारका वडाहरुको राजस्व असुली परीक्षण गर्दा तोकेको समय भन्दा ढिलो गरी बैंक दाखिला गरेको पाइयो । नगरपालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार देहायका केही वडा कार्यालयहरुले संकलन गरेको आन्तरिक राजश्व रकम महिना समाप्त भए पछिमात्र ढिला गरी दाखिला गरेकोले पालिकाले सोको यकिन गरी नियमानुसार जरिवाना लगाएर समयमा दाखिला गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५८.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५९ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यो कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाक ९ वडामा ९ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष १२२ जनालाई औसत ७९५ दिनले १०० दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु.५२८९६१९। श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

६० सामाजिक सुरक्षा

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यविधिको दफा २६ मा कुनै आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि निकासा भएको रकम सो आर्थिक वर्षमा खर्च नभए सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस पालिकाले ५ वटा बैङ्कमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको क्रममा सम्बन्धित बैङ्कहरुको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण लिँदा बैङ्कलाई निकासा भएको रकममध्ये खर्च नभई निस्कृत खाता तथा लगत कट्टा पछि रकम फिर्ता गरी कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको खातामा जम्मा गरेको देखियो । यस बर्ष यस पालिकाले ५८४४ जनालाई रु.२१५०००९२९। सुरक्षा भत्ता वितरण गरेको देखियो ।

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	प्रोत्साहन भत्ता – स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ८६(१) मा स्थानीय सेवाको गठन सञ्चालन व्यवस्थापन कर्मचारी नियुक्ति,सेवा र शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने उल्लेख रहेको छ भने दफा ८६(२) मा स्थानीय सेवाको गठन,सञ्चालन व्यवस्थापन,सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी कानुन स्थानीय तहले बनाएको कानुन अनुसार हुने उल्लेख छ। कर्मचारी सेवा र सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड सम्बन्धी संघीय कानुन नभएको तथा पालिकाले समेत यस सम्बन्धी कार्यविधि तथा मापदण्ड तयार नगरी यस वर्ष नगर कार्यपालिकाको २०७४ सालको निर्णयको आधारमा मासिक श्रेणी विहिनको रु ४,०००।-देखि अधिकृत १० औ तहको रु १५,०००।-सम्मको दरमा कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार शीर्षकबाट रु ३५,१७,८५९।- भुक्तानी गरेको छ। प्रोत्साहन भत्ता सम्बन्धी कानुन,कार्यविधि तथा मापदण्ड तयार गरेर भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो वेगर यस नगरपालिकाका स्थायी तथा करारका कर्मचारीहरुलाई मासिक प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु	३५,१७,८५९

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : मधुवन नगरपालिका, बर्दिया , मधुवन नगरपालिका , बर्दिया

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	धर्म राज न्यौपाने	२०७९-५-१६	२०८०-६-९
कार्यालय प्रमुख	मान बहादुर गिरी	२०८०-६-१०	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	खिमराज पोखरेल	२०७६-४-२८	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१०,३६९,६२३.१२	२७,९०२,५९८	१,४५२,५११	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	३९,७२४,७३२.१२
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	६३०,६३७
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	३,५१७,८५९
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	४२,६११,९५४.१२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		८८३५१७४०.८	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३६६२४२१७५	चालु खर्च	३९३७२६२३५.६७
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२९११७६११	पूँजीगत खर्च	१५९२७७६०१.७२
राजश्व बाँडफाँट	१४४७०९९४५.८३	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२७५६३९३५४
आन्तरिक आय	२३४७७३६५.८८		
अन्य आय	२४८२६८१७७		
कुल आय	८११८१५२७४.७१	कुल खर्च	८२८६४३१९१.३९
बाँकी मौज्दात		७१५२३८२४.१२	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ३४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क्र.सं.	त्रिमावि सुर्यपट्टुवा					
१	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	७२	७०७.३	७१३	५.७	४१०.४
	७	७५	७४८	७५३	५	३७५
	८	१४०	८८२.२	८८८	५.८	८१२
	९	७९	७७०	७७७	७	५५३
	११	१३५	२६९.२८	३१२	४२.७२	५७६७.२
	१२	१२९	३१६.०८	३८८	७१.९२	९२७७.६८
जम्मा						**१७१९५.३**
२	नेपाल राष्ट्रिय मा वि धनौरा					
	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	८०	७०७.३	७१३	५.७	४५६
	७	६६	७४८	७५३	५	३३०
	८	१०५	८८२.२	८८८	५.८	६०९
	९	७६	७७०	७७७	७	५३२
	११	८०	२६९.२८	३१२	४२.७२	३४१७.६
	१२	८२	३१६.०८	३८८	७१.९२	५८९७.४४
जम्मा						**११२४२**
३	नेपाल राष्ट्रिय नमुना मा वि ढोढरी					
	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	९३	७०७.३	७१३	५.७	५३०
	७	१२८	७४८	७५३	५	६४०
	८	१५४	८८२.२	८८८	५.८	८९३.२
	९	१४०	७७०	७७७	७	९८०
	११	१५२	२६९.२८	३१२	४२.७२	६४९३.४४
	१२	१७०	३१६.०८	३८८	७१.९२	१२२२६.४

जम्मा						**२१७६३**
४	भृकुटी मा वि चित्तले					
	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	६४	७०७.३	७१३	५.७	३६४.८
	७	७५	७४८	७५३	५	३७५
	८	८२	८८२.२	८८८	५.८	४७५.६
	९	५३	७७०	७७७	७	३७१
जम्मा						**१५८६.४**
५	गुराँस मा वि बुद्धनगर					
	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	७३	७०७.३	७१३	५.७	४१६
	७	९१	७४८	७५३	५	४५५
	८	१०६	८८२.२	८८८	५.८	६१४.८
	९	१४७	७७०	७७७	७	१०२९
	११	१९५	२६९.२८	३१२	४२.७२	८३३०.४
	१२	१८५	३१६.०८	३८८	७१.९२	१३३०५.२
जम्मा						**२४१५०**
६	शुक्र मा वि ताराताल					
	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	६१	७०७.३	७१३	५.७	३४७.७
	७	६५	७४८	७५३	५	३२५
	८	७२	८८२.२	८८८	५.८	४१७.६
	९	७०	७७०	७७७	७	४९०
	११	८३	२६९.२८	३१२	४२.७२	३५४५.७६
	१२	७५	३१६.०८	३८८	७१.९२	५३९४
जम्मा						**१०५२०**
७	नेपाल राष्ट्रिय मा वि पुर्णपुर					

	कक्षा	विद्यार्थी संख्या	पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको दर	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्रको दर	फरक दर	बढी भुक्तानी
	६	७०	७०७.३	७१३	५.७	३९९
	७	५२	७४८	७५३	५	२६०
	८	५१	८८२.२	८८८	५.८	२९५.८
	९	६२	७७०	७७७	७	४३४
	११	८९	२६९.२८	३१२	४२.७२	३८०२.०८
	१२	६६	३१६.०८	३८८	७१.९२	४७४६.७२
जम्मा						**९९३८**
कुल जम्मा						**११०६७२.०**

बेरूजु दफा ५५.३ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

गोभौनं./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको विवरण	भुक्तानी रकम
१२१४।२०८१।०३।२४	खाद्यन्न भण्डार भवन निर्माण उ स	खाद्यन्न भण्डार भवन निर्माण	२८७२६४.०
८३/२०८०/१२/१३	दलजितको घरनेर कल्भर्ट निर्माण उ स	दलजितको घरनेर कल्भर्ट निर्माण	४२३९९९.०
२२७।२०८१।०३।२०	बि ओ पि भवन निर्माण उ स	बि ओ पि भवन निर्माण	६७९०००.०
३४/२०८१/०३/२४	मञ्जुश्री शिशु बाटिका मा वि को अधुरो भवन निर्माण उ स	मञ्जुश्री शिशु बाटिका मा वि को अधुरो भवन निर्माण	९७००००.०
१२५५।२०८१।०३।२४	खाद्यन्न भवन निर्माण उ स	खाद्यन्न भवन निर्माण	२८२८०३.०
७५।२०८०।१२।०६	रामकृष्ण ट्रष्ट निर्माण उ स	रामकृष्ण ट्रष्ट निर्माण	३८७५४०.०
२।२०८०।०७।०२	ब्रम्हकुमारी ईश्वरीय विश्वविद्यालय भवन निर्माण उ स	ब्रम्हकुमारी ईश्वरीय विश्वविद्यालय भवन निर्माण	४२१४९३.०
२३/२०८१/०३/२३	गुँरास नमुना मा वि भवन निर्माण उ स	गुँरास नमुना मा वि भवन निर्माण उ स	१९४००००.०
१४९।२०८१।०२।२१	शक्तिपुर बि ओ पि भवन निर्माण उ स	शक्तिपुर बि ओ पि भवन निर्माण	११६४०००.०
१०।२०८१।०२।३२	गुरास मा वि ट्रस निर्माण उ स	गुरास मा वि ट्रस निर्माण	१३३३०००.०
२२२/२०८१/०३/१९	दुर्गा मन्दिर निर्माण उ स	दुर्गा मन्दिर निर्माण	४८१६३६.०
७९।२०८०।१२।०७	कल्भर्ट निर्माण उ स	कल्भर्ट निर्माण	५७३९१५.०
५०/२०८०/०१०/०७(न पा पुँजिगत)	दुर्गा देवि मन्दिर निर्माण उ स	दुर्गा देवि मन्दिर निर्माण	४८५०००.०
२१/२०८१/०३/३२	भवन निर्माण उपभोक्ता समिती	भवन निर्माण	१४५१२६०.०
३३/२०८१/०३/२४	कुसुम्बाबजार कल्भर्ट निर्माण उ स	कुसुम्बाबजार कल्भर्ट निर्माण	१६४५५९०.०
जम्मा			**१२५२६५००.**

बेरूजु दफा ५५.८ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

गो भौनं./मिति	उपभोक्ता समिति	काम	परिमाण	अनुसार दर	भुक्तानी दर	बढी भुक्तानी
१२१४।२०८१।०३।२४	खाद्यन्न भण्डार भवन निर्माण उ स	***PCC M20***	२५.५८	११७८९.२	१२२२३.२०	११९०२.०
२२४।२०८१।०३।१९	पक्की पर्खाल निर्माण उ स	***PCC M20***	४.४२	११७८९.२	१२२२३.२०	१९१८.०
३९।२०८१।०३।२४	त्रिभुवन कक्षाकोठा निर्माण उ स	***PCC M20***	४.९०	११७८९.२	१२२२३.२०	२१२७.०
२०४।२०८१।०३।०९	वडा कार्यालयमा कोठा थप निर्माण उ स	***PCC M20***	३०.७०	११७८९.२	१२२२३.२०	१३३२४.०
८३/२०८०/१२/१३	दलजितको घरनेर कल्भर्ट निर्माण उ स	***PCC M20***	१०.७३	११७८९.२	१२२२३.२०	४६५७.०
१७३।२०८१।०३।०५	उत्तर कौशल धार्मिक वन बाटिका उ स	***PCC M20***	२०.६६	११७८९.२	१२२२३.२०	८९६६.०
२२७।२०८१।०३।२०	बि ओ पि भवन निर्माण उ स	***PCC M10***	६.५१	८२२२.०	८६५६.०१	२८२५.०
३४/२०८१/०३/२४	मञ्जुश्री शिशु बाटिका मा वि को अधुरो भवन निर्माण उ स	***PCC M20***	३.१८	११७८९.२	१२२२३.२०	१३८०.०
११५०।२०८१।०३।२२	कुम्राघाट मन्दिर तारवार उ स	***PCC M10***	६.५१	८२२२.०	८६५६.०१	४९३९.०
३९।२०८१।०३।२४	पक्की नाला निर्माण उ स	***PCC M20***	१९.८५	११३८६.६९	११८२०.६९	८६१५.०
१२५५।२०८१।०३।२४	खाद्यन्न भवन निर्माण उ स	***PCC M20***	२५.६०	११७८९.२	१२२२३.२०	१११९०.०
२।२०८१।०२।०९ (प्रदेश चालु)	कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा हाट बजार निर्माण उ स	***PCC M20***	७.८४	११७८९.२	१२२२३.२०	३४०२.०
		PCC M20	१३.९४	११३८६.६९	११८२०.६९	६०५०.०
७५।२०८०।१२।०६	रामकृष्ण ट्रष्ट निर्माण उ स	***PCC M10***	९.०	८२२२.०	८६५६.०१	३९०६.०
७७।२०८०।१२।०६	राम जानकी मन्दिर व्यवस्थापन समिति	***PCC M20***	६.३६	११३८६.६९	११८२०.६९	२७६०.०
८०।२०८०।१२।०९	महुवा प्रा वि शौचालय निर्माण तथा तारबार समिति	***PCC M20***	५.८५	११७८९.२	१२२२३.२०	२५३९.०
७९।२०८१।०३।२०	गौशाला निर्माण उ स	***PCC M10***	१५.५५	८२२२.०	८४६६.३४	३७९२.०
२३/२०८१/०३/२३ (प्रदेश तर्फ)	गुँरास नमुना मा वि भवन निर्माण उ स	***PCC M20***	२२.९८	११७८९.२	१२२२३.२०	९९७३.०
१३०।२०८१।०१।२७	पक्की नाला निर्माण उ स	***PCC M10***	७.३८	८२२२.०	८६५६.०१	३२०३.०
१४९।२०८१।०२।२१	शक्तिपुर बि ओ पि भवन निर्माण उ स	***PCC M10***	१०.८८	८२२२.०	८६५६.०१	४७२२.०

१४७।२०८१।०२।२१	श्री गंगा प्राथमिक विद्यालय	***PCC M20***	२२.९८	११७८९.२	१२२२३.२०	९९७३.०
११४।२०८१।०१।१२	तमु प्ये ल्ह संघ निर्माण उ स	***PCC M20***	१२.६४	११७८९.२	१२२२३.२०	५४८५.०
१०।२०८१।०२।३२	गुरास मा वि ट्रस निर्माण उ स	***PCC M10***	२६.३१	८२२२.०	८६५६.०१	११४१८.०
७९।२०८०।१२।०७	कल्भर्ट निर्माण उ स	***PCC M20***	१४.५५	११७८९.२	१२२२३.२०	६३१५.०
२१/२०८१/०३/३२(प्रदेश पुँजिगत)	भवन निर्माण उपभोक्ता समिती	***PCC M20***	३०.१३	११७८९.२	१२२२३.२०	१३०७६.०
३३।२०८१।०३।२४	कुसुम्बाबजार कल्भर्ट निर्माण उ स	***PCC M20***	५४.१८	११७८९.२	१२२२३.२०	२३५१४.१२
५।२०८१।०२।०२ (प्रदेश पुँजिगत)	रातामाटे विद्यालय निर्माण उ स	***PCC M20***	१०.५८	११३८६.६९	११८२०.६९	४५९२.०
जम्मा						**१८५६८३.१**

बेरूजु दफा ५८.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -६

वडा नम्बर	संकलन मिति	रकम	बैंक दखिला मिति
१	2080.10.1-29	73725	2080.11.18
	2080.11.1-30	63250	2080.12.14
	2080.12.1-31	70700	2081.1.12
	2081.1.1-31	211052	2081.2.17
	2081.1.1-31	31725	2081.2.29
	2081.2.1-32	54825	2081.3.20
	2081.2.1-32	172075	2081.3.30
२	2080.4.25-32	127188	2081.2.23
	2080.5.1-31	134120	2081.2.23
	2080.6.1-30	50780	2081.2.23
	2080.7.1-30	39445	2081.2.23
	2080.8.1-30	105920	2081.2.23
	2080.9.1-29	60300	2081.2.23
	2080.10.1-29	108700	2081.2.23
	2080.11.1-30	161980	2081.2.23
	2080.12.1-30	63310	2081.2.23
	2081.1.1-31	133445	2081.3.31
	2081.2.1-32	198735	2081.3.31
	2081.3.1-31	50138	2081.3.31
३	2080.4.1-10	55000	2080.5.10
	2080.6.11-30	176751.06	2080.7.13
	2080.7.11-30	93359	2080.8.11
	2080.4.1-2080.5.31	107987	2080.6.15
	2080.9.1-29	60499	2080.11.14
	2080.10.1-29	64189	2080.11.14
	2080.11.1-30	198554	2081.1.7
	2080.8.1-30	76203	2081.1.24
	2080.12.1-30	85248	2081.1.24
	2081.1.1-31	213989	2081.3.24
	2081.2.1-32	101955	2081.3.31
	2081.2.1-32	74768	2081.3.31
४	2080.6.10-30	50230	2080.7.14

	2080.8.11-30	50825	2080.9.16
	2081.1.14-17	73595	2081.2.1
	2081.1.1-2081.2.32	47645	2081.2.23
५	2080.5.24-31	26368	2080.6.10
	2080.8.10-23	66090	2080.9.3
	2080.6.6-30	114457	2080.7.12
	2080.8.24-30	35247	2080.9.19
	2080.9.1-12	77915	2080.9.25
	2080.9.13-29	41692	2080.10.11
	2080.12.1-30	135307	2081.1.13
	2081.2.14-29	104870	2081.3.12
	2081.2.1-3	85270	2081.2.18
	2081.2.9-13	37530	2081.3.4
	2081.2.30-32	33852	2081.3.17
६	2080.6.23-29	39200	2080.7.16
७	2080.10.14-20	42630	2080.11.2
८	2080.5.1-31	156607	2080.6.22
	2080.6.1-30	212551	2080.7.15
	2080.7.1-30	107605	2080.8.12
	2080.12.26-30	14585	2081.1.14
९	2081.1.22-27	55750	2081.2.28

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण नभएकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई प्रतिवेदनमा उल्लिखित व्यहोराको कार्यान्वयन गरी आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ।